Budżet
Obywatelski
Gdynia 2024

Ewaluacja Budżetu Obywatelskiego 2024

RAPORT

Opracowanie: Anna Dzięczewska
Laboratorium Innowacji Społecznych
bo@gdynia.pl, tel. (58) 727 39 08

SPIS TREŚCI

1. EWALUACJA – CELE, METODOLOGIA
2. INFORMACJE O EDYCJI BO2024
3. PRZEBIEG PROCESU
    a. SKŁADANIE WNIOSKÓW
    b. WERYFIKACJA PROJEKTÓW
    c. GŁOSOWANIE
4. OCENA PROCESU
5. DODATKOWE INFORMACJE
6. WNIOSKI

EWALUACJA – CELE, METODOLOGIA

Cele

Głównym celem badania była ewaluacja jedenastej edycji Budżetu Obywatelskiego (BO2024), w szczególności:

- jak przebiegła tegoroczna edycja i jak wypadła na tle lat poprzednich
- jak oceniono zmiany w regulaminie BO2024
- jak postrzega się Budżet Obywatelski w szerszym kontekście życia samorządowego miasta
- czy i jakie zmiany w BO widzieliby w kolejnych edycjach jego uczestnicy

Źródła danych w ewaluacji BO2024

Raport został przygotowany w oparciu o dane zastane, zbierane w trakcie procesu oraz dane z ankiet ewaluacyjnych przeprowadzanych wśród uczestników procesu – urzędników i urzędniczek, autorów i autorek projektów oraz mieszkańców i mieszkanek Gdyni.

Ankieta ewaluacyjna dla autorów(-ek) (28 ankiet)	9.08-8.09.2024
Ankieta ewaluacyjna dla mieszkańców(-nek) (597 ankiet)	2-30.09.2024
Ankieta ewaluacyjna dla urzędników(-czek) (29 ankiet)	1-31.08.2024
Analiza danych na temat wniosków i autorów	
Analiza danych z systemu do głosowania	
Analiza pozostałych danych zastanych	

Pierwsza część raportu, zawierająca informacje na temat BO2024, oparta została o dane zastane. Natomiast w opisie przebiegu procesu i ocenie procesu wykorzystane zostały dane z przeprowadzonych badań ankietowych.

INFORMACJE O EDYCJI BO2024

Edycja Budżetu Obywatelskiego 2024 w Gdyni trwała od 1 lutego do 20 września 2024. Łączna pula środków przeznaczonych na tę edycję wyniosła 12 837 607 zł.

Harmonogram BO2024

Harmonogram BO2024 przedstawiał się następująco:

1–29.02.2024	składanie projektów dzielnicowych i miejskich
1.03–27.06.2024	weryfikacja i uzupełnienia w projektach
26.03–2.07.2024	odwołania od negatywnej oceny
2–16.09.2024	głosowanie na projekty
19.09.2024	ogłoszenie wyników głosowania

Zmiany w stosunku do wcześniejszej edycji

W tegorocznej edycji Budżetu Obywatelskiego wprowadzono zmianę polegającą na dodaniu w projektach miejskich zakresu tematycznego Jubileuszowy Budżet Obywatelski (JBO). JBO związany jest z obchodami 100. rocznicy nadania Gdyni praw miejskich i obejmuje projekty dotyczące działań popularyzujących historię miasta lub wspierających budowanie lokalnej wspólnoty, przewidywane do realizacji w okresie od 1.01.2025 do 31.12.2026. Wysokość puli dla tego zakresu tematycznego wynosiła 1 000 000 złotych, a koszt jednego projektu nie mógł przekroczyć 100 000 złotych.

Projekty w BO2024

W BO2024 złożono 325 projekty dzielnicowe (w tym 135 projektów dużych i 190 projektów małych) oraz 39 projektów miejskich (w tym 29 w ramach Jubileuszowego Budżetu Obywatelskiego i 10 w ramach Klimatycznego Budżetu Obywatelskiego). Pod głosowanie poddanych zostało 257 projektów dzielnicowych i 22 projekty miejskie. Wybranych w głosowaniu zostało 78 projektów dzielnicowych i 12 projekty miejskie. Dodatkowo do realizacji zostały wskazane również tzw. projekty „+1” (1 duży i 2 małe) w dzielnicach, gdzie osiągnięto najwyższą frekwencję.

Projekty dzielnicowe

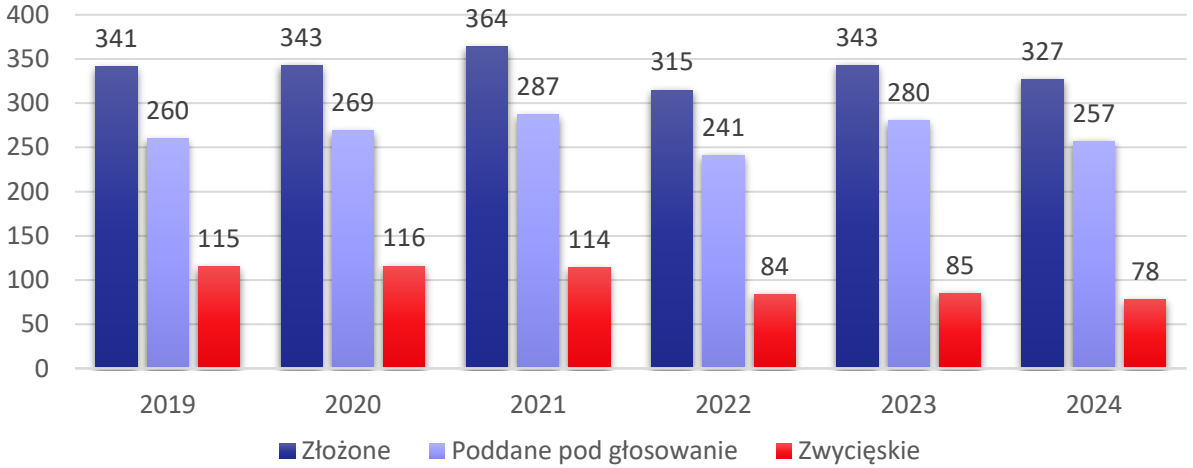

Liczba projektów dzielnicowych złożonych w edycji 2024 była nieco niższa niż rok wcześniej (o 16 projektów mniej), podobnie jak liczba projektów poddanych pod głosowanie (13 mniej). Odsetek projektów dzielnicowych dopuszczonych w procesie weryfikacji do głosowania był zbliżony do odnotowanego w latach wcześniejszych (79%).

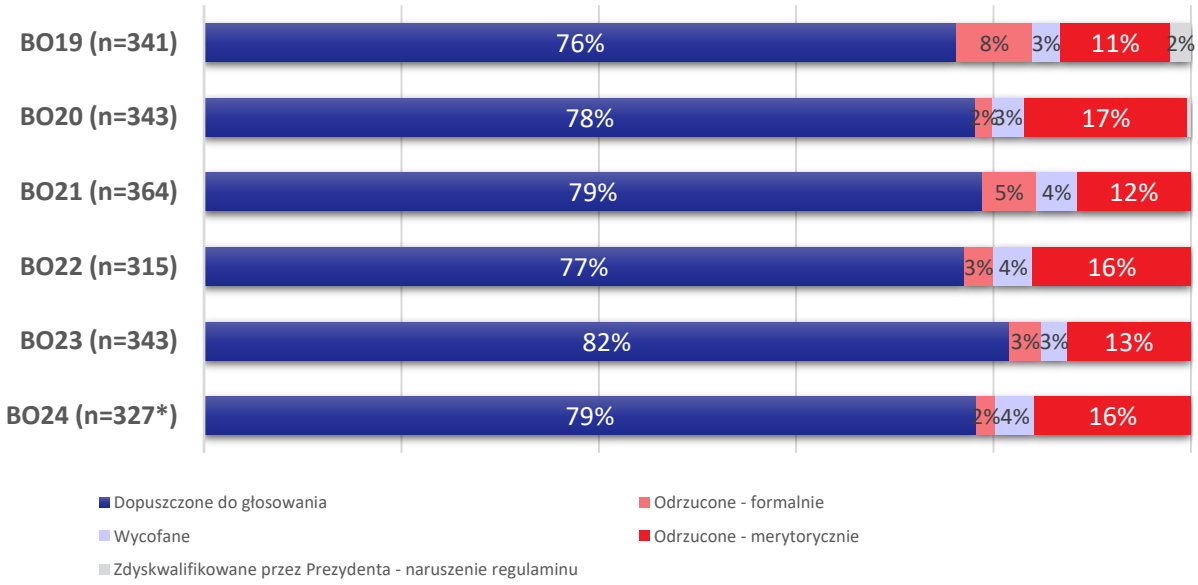

**w tym 2 projekty zamienione z projektów miejskich na dzielnicowe*

Projekty miejskie

2021	2022	2023	2024
19 złożonych projektów (9 ogólnych, 10 w ramach KBO) ↓ 15 dopracowanych 1 zakwalifikowany jako dzielnicowy ↓ 10 poddanych pod głosowanie (6 ogólnych, 4 KBO) ↓ **2 zwycięskie**	8 złożonych projektów w ramach KBO ↓ 6 dopracowanych ↓ 4 KBO poddane pod głosowanie ↓ **2 zwycięskie**	9 złożonych projektów w ramach KBO ↓ 8 dopracowanych ↓ 6 KBO poddanych pod głosowanie ↓ **2 zwycięskie**	39 złożonych projektów (29 w ramach JBO 10 w ramach KBO) ↓ 25 dopracowanych ↓ 22 poddanych pod głosowanie (5 KBO, 17 JBO) ↓ **12 zwycięskich (2 KBO, 10 JBO)**

W edycji 2024 projekty miejskie po raz pierwszy zgłaszane były w dwóch obszarach tematycznych.

Czwarty rok z rzędu obowiązywał Klimatyczny Budżet Obywatelski (KBO). Natomiast dodatkowo pojawił się zakres tematyczny związany z obchodami 100. rocznicy nadania Gdyni praw miejskich, czyli Jubileuszowy Budżet Obywatelski (JBO). W ramach KBO złożonych było 10, a poddanych pod glosowanie 5 projektów. Natomiast w zakresie JBO było 29 wniosków, z czego 17 pojawiało się na liście do głosowania.

Tematyka projektów dzielnicowych w BO2024

Tematyka projektów dzielnicowych została podzielona na 7 głównych obszarów. Ze względu na swój zakres każdy projekt był przyporządkowany do co najmniej jednego z tych obszarów (w przypadku niektórych były to dwa obszary).

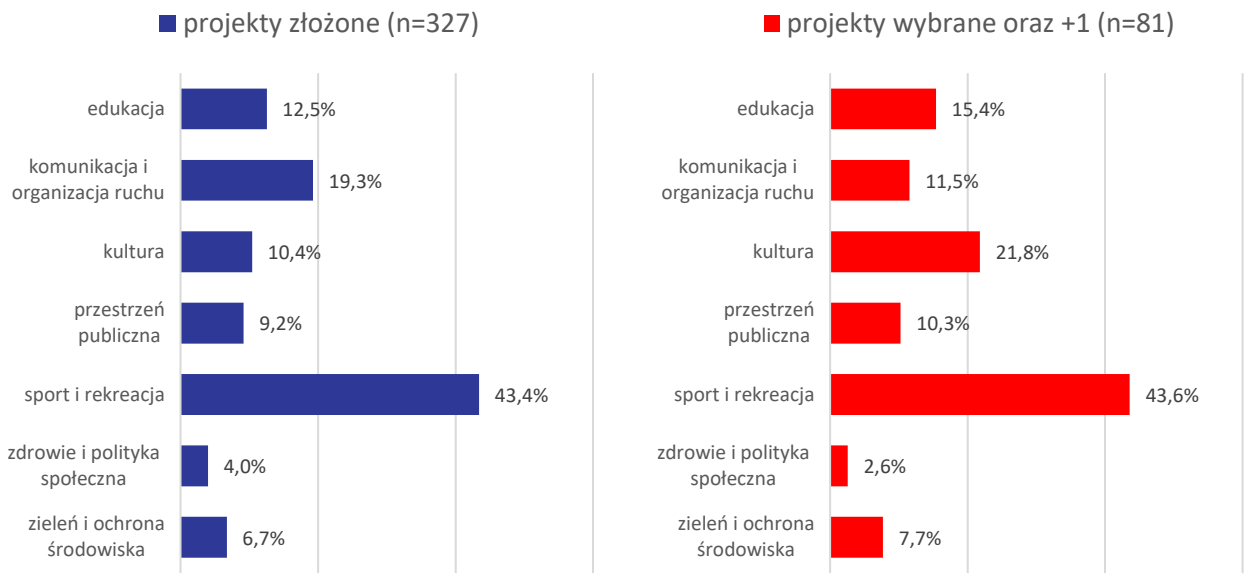

Najwięcej złożonych projektów (43%) dotyczyło działań z zakresu sportu i rekreacji. Zgłaszane w tym obszarze projekty obejmowały m.in. organizację różnego typu aktywności sportowych (zajęć, kursów, treningów czy zawodów), a także budowę i modernizację obiektów sportowych (boisk, street workout), placów zabaw, wybiegów dla psów i przestrzeni rekreacyjnych.

Kolejną grupę, gdzie jednak liczba złożonych projektów była ponad dwukrotnie niższa, stanowiły zadania z obszaru komunikacji i organizacji ruchu. To przede wszystkim projekty dotyczące budowy lub remontu dróg rowerowych, chodników, bezpiecznych przejść dla pieszych, progów zwalniających, schodów, a także remontów nawierzchni jezdni.

W projektach z obszaru kultury zgłaszane były kina i teatry plenerowe, zajęcia i warsztaty kulturalno- edukacyjne, festyny, pikniki i wydarzenia kulturalne. Edukacja to przede wszystkim warsztaty i spotkania rozwojowe i edukacyjne dla różnych grup społecznych (od dzieci do seniorów) oraz zakupy księgozbiorów do bibliotek.

Projekty z zakresu przestrzeni miejskiej obejmowały oświetlenie, monitoring, rewitalizację terenów rekreacyjnych, a także ławki, wiaty i stojaki rowerowe oraz edukacyjne tablice informacyjne. Projekty z zakresu zieleni i ochrony środowiska to głównie nasadzenia zieleni, parki (w tym kieszonkowe) oraz rewitalizacje terenów zielonych.

Najmniej projektów zgłoszono w obszarze zdrowia i polityki społecznej. Dotyczyły one takich tematów jak edukacja prozdrowotna, badania profilaktyczne czy integracja społeczna.

Tematyka projektów dzielnicowych w BO2024

W porównaniu do edycji 2023 wśród wybranych do realizacji projektów procentowo więcej było propozycji z zakresu edukacji, sportu i rekreacji oraz kultury. Odsetek niższy niż rok wcześniej stanowiły natomiast projekty dotyczące zieleni i ochrony środowiska, komunikacji i organizacji ruchu oraz zdrowia i polityki społecznej. W wszystkich wypadkach różnice te wynosiły poniżej 10%.

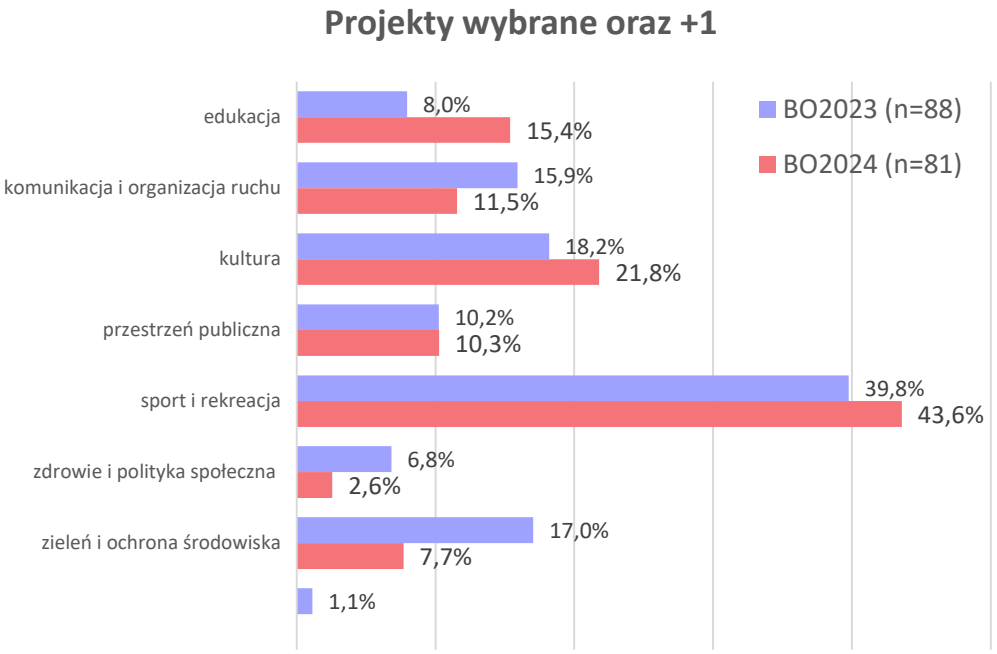

Liczba WNIOSKODAWCÓW projektów dzielnicowych

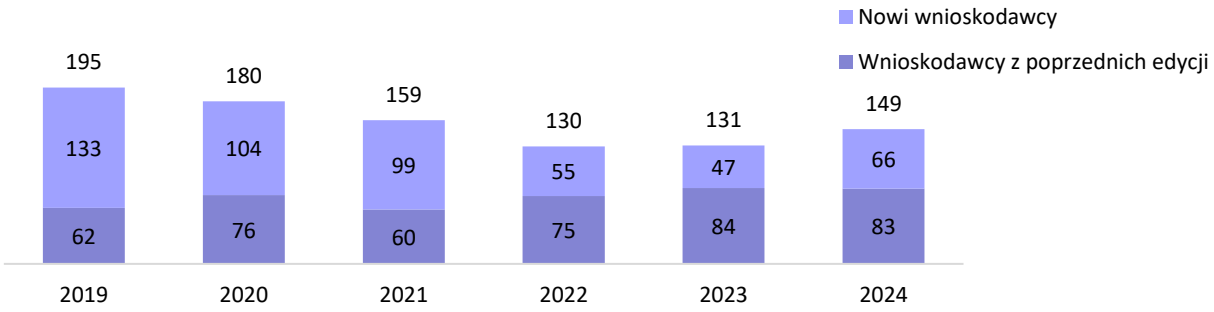

Liczba wnioskodawców i wnioskodawczyń projektów dzielnicowych w BO2024 była wyższa niż w dwóch poprzednich edycjach. Wpływ na to ma wyraźnie większa liczba nowych wnioskodawców. Jest to pozytywne odwrócenie trendu zmniejszania się zarówno liczby ogólnej projektodawców, jak i szczególnie nowych, których do tej pory z roku na rok ubywało. Liczba składających wnioski, dla których była to już kolejna edycja BO, pozostała na podobnym poziomie jak rok wcześniej.

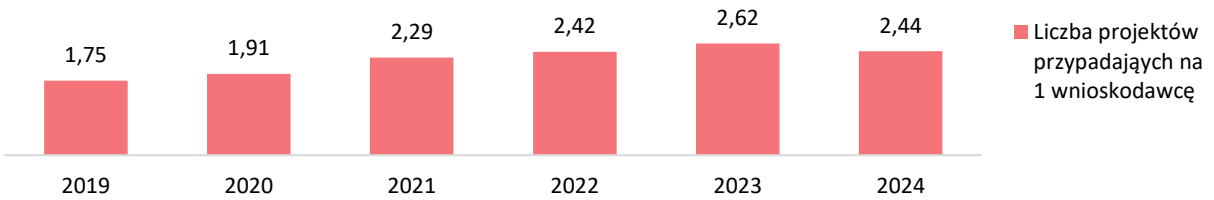

Nieco niższy niż rok wcześniej jest natomiast wskaźnik liczby projektów przypadających na jednego wnioskodawcę (jest on na podobnym poziomie jak w roku 2022). Prawdopodobnie jest to związane z pojawieniem się większej niż rok temu liczby nowych projektodawców, którzy często składali jeden lub maksymalnie dwa projekty (co przełożyło się na ogólną średnią).

Frekwencja w głosowaniu BO2024

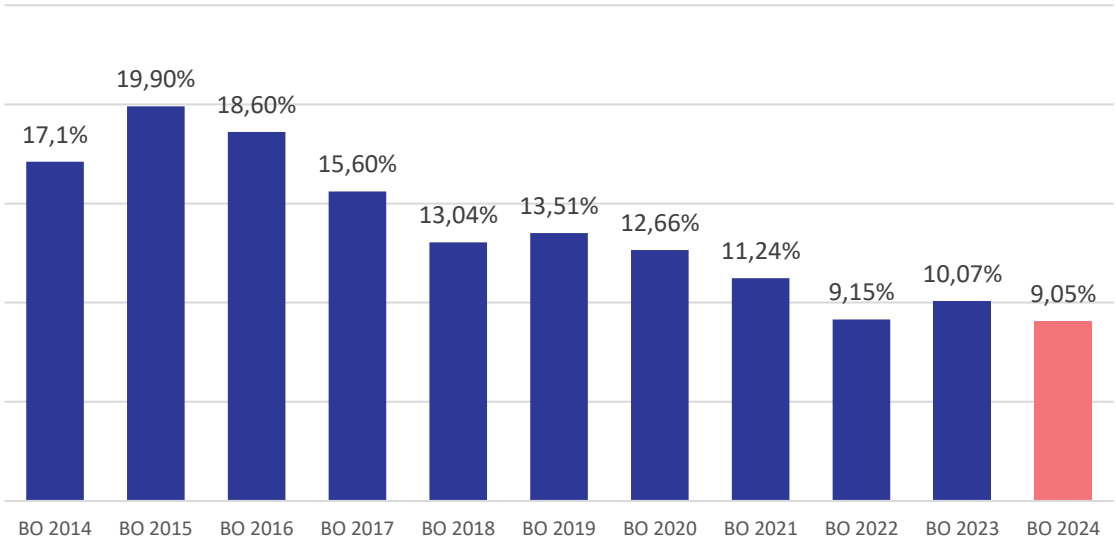

Frekwencja w edycji BO2024 wyniosła nieznacznie ponad 9% (w głosowaniu wzięło udział 19 928 mieszkańców i mieszkanek Gdyni). Jest to najniższa frekwencja w historii gdyńskiego Budżetu Obywatelskiego, choć bardzo zbliżony poziom był notowany również w roku 2022. Nieznaczny wzrost frekwencji z roku ubiegłego nie stanowił zatem przełamania trendu spadkowego.

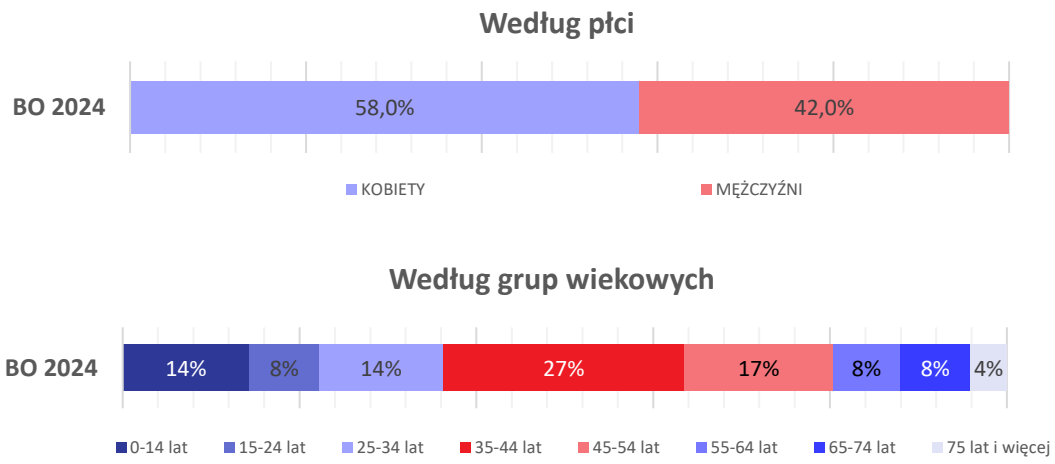

W głosowaniu, podobnie jak we wcześniejszych edycjach, częściej brały udział kobiety niż mężczyźni – ich udział wyniósł 58%. Natomiast dominującą grupę wiekową stanowiły osoby mające od 35 do 44 lat – to częściej niż co czwarta osoba biorąca udział w tegorocznej edycji BO. Rozkład wiekowy był bardzo zbliżony do osiągniętego w dwóch ostatnich edycjach BO.

Frekwencja w głosowaniu BO2024

Frekwencja w poszczególnych dzielnicach* (uszeregowana od najwyższej do najniższej)

Wielki Kack	25,68%
Babie Doły	23,94%
Kamienna Góra	17,28%
Mały Kack	17,12%
Chwarzno - Wiczlino	15,58%
Pustki Cisowskie - Demptowo	11,18%
Oksywie	9,74%
Grabówek	8,61%
Dąbrowa	8,18%
Karwiny	7,62%
Obłuże	6,71%
Śródmieście	6,45%
Orłowo	6,24%
Chylonia	5,89%
Leszczynki	5,84%
Witomino	5,82%
Pogórze	5,72%
Cisowa	5,67%
Redłowo	5,43%
Wzgórze Św. Maksymiliana	4,18%
Działki Leśne	2,91%

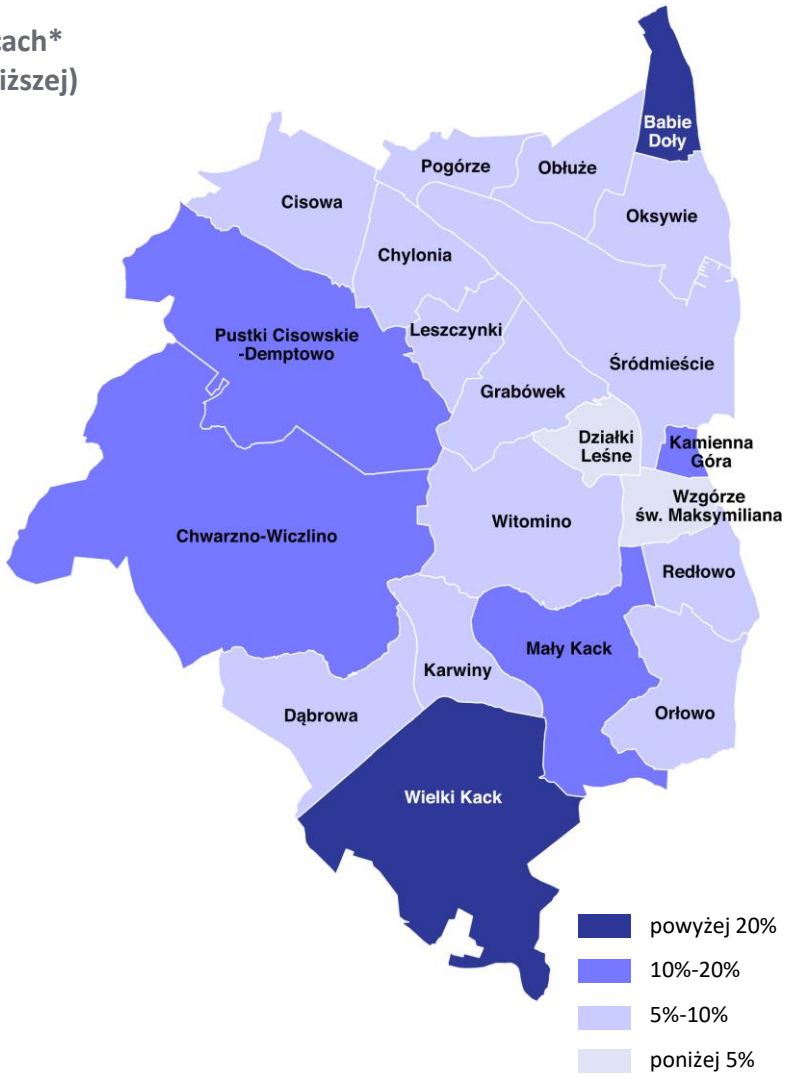

W edycji BO2024 dzielnicą z najwyższą frekwencją był Wielki Kack (25,68%). Na podium znalazły się również Babie Doły (23,94%) oraz Kamienna Góra (17,28%). Dla Wielkiego Kacka i Kamiennej Góry były to znaczące wzrosty w stosunku do frekwencji z poprzedniej edycji BO – odpowiedni o 15,16% i 12,72% (Kamienna Góra rok wcześniej znajdowała się na ostatniej pozycji w tym rankingu).

W tych dzielnicach, w ramach nagrody za najlepszą frekwencję (premia +1), zostaną zrealizowane dodatkowe projekty dzielnicowe finansowane ze środków spoza puli Budżetu Obywatelskiego – duży na Wielkim Kacku i po małym w pozostałych dwóch dzielnicach.

**frekwencja liczona jest jako stosunek głosów złożonych w danej dzielnicy do liczby zameldowanych w niej osób*

Podsumowanie finansowe BO2024

Wysokość środków

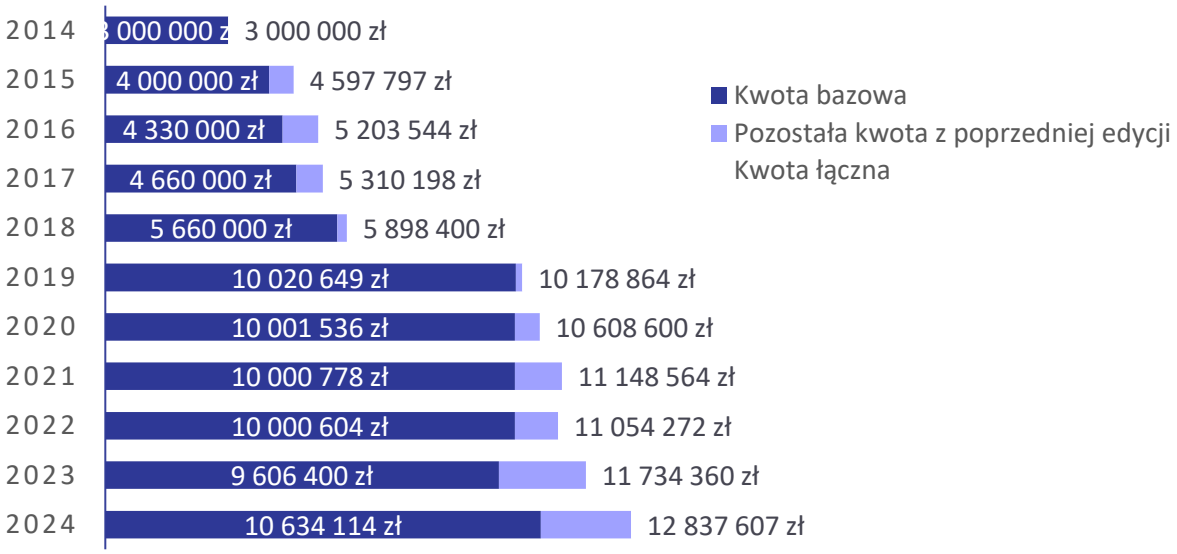

W 2024 roku na BO została przekazana kwota podstawowa w wysokości 10 634 114 zł, stanowiąca 0,5518989% wydatków miasta Gdyni zawartych w sprawozdaniu z wykonania budżetu za rok 2022.

Średni koszt projektów dzielnicowych w BO2024

projekty złożone (n=327)		projekty poddane pod głosowanie (n=257)		projekty wybrane (n=78)	
Projekty duże	269 615 zł	Projekty duże	288 127 zł	Projekty duże	293 300 zł
Projekty małe	14 464 zł	Projekty małe	14 488 zł	Projekty małe	15 609 zł

W BO2024 maksymalna kwota przeznaczona na projekt mały wynosiła, podobnie jak rok wcześniej, 20 000 zł.

Wśród projektów małych składanych w tej edycji niemal połowę (46%) stanowiły projekty za kwotę powyżej 15 tys. zł. W grupie projektów wybranych w głosowaniu wskaźnik ten wzrósł do 57%, z czego jedną trzecią stanowią projekty za kwotę maksymalną 20 tys. zł.

Wykorzystanie środków*

	PULA BO 2024	Wykorzystane środki z BO		Niewykorzystane środki z BO
Babie Doły	402 476 zł	394 700 zł	98,1%	7 776 zł
Chwarzno-Wiczlino	1 056 974 zł	830 030 zł	78,5%	226 944 zł
Chylonia	690 259 zł	556 200 zł	80,6%	134 059 zł
Cisowa	442 291 zł	173 229 zł	39,2%	269 092zł
Dąbrowa	459 105 zł	448 604 zł	97,7%	10 501 zł
Działki Leśne	262 966 zł	22 800 zł	8,7%	240 166 zł
Grabówek	294 666 zł	284 527 zł	96,6%	10 139 zł
Kamienna Góra	472 709 zł	468 241 zł	99,1%	4 468 zł
Karwiny	291 977 zł	291 198 zł	99,7%	779 zł
Leszczynki	290 735 zł	290 462 zł	99,9%	273 zł
Mały Kack	556 804 zł	448 400 zł	80,5%	108 404 zł
Obłuże	620 283 zł	604 936 zł	97,5%	15 347 zł
Oksywie	433 235 zł	430 412 zł	99,3%	2 823 zł
Orłowo	514 323 zł	503 370 zł	97,9%	10 953 zł
Pogórze	685 581 zł	144 558 zł	21,1%	541 023 zł
Pustki Cisowskie-Demptowo	430 785 zł	427 006 zł	99,1%	3 779 zł
Redłowo	292 974 zł	276 932 zł	94,5%	16 042 zł
Śródmieście	365 775 zł	254 500 zł	69,6%	111 275 zł
Wielki Kack	469 559 zł	458 816 zł	97,7%	10 743 zł
Witomino	393 580 zł	329 300 zł	83,7%	64 280 zł
Wzgórze św. Maksymiliana	410 550 zł	277 700 zł	67,6%	132 850 zł
SUMA projektów dzielnicowych	9 837 607 zł	7 915 921 zł	80,5%	1 921 686 zł
Projekty miejskie JBO	1 000 000 zł	908 875 zł	90,9%	91 125 zł
Projekty miejskie KBO	2 000 000 zł	1 987 720 zł	99,4%	12 280 zł
SUMA projektów miejskich	9 734 360 zł	2 896 595 zł	96,6%	103 405 zł

Średni poziom wykorzystania środków dla projektów dzielnicowych wyniósł w 2024 roku 80,5%. W przypadku 12 spośród 21 dzielnic wykorzystanie środków wyniosło ponad 94%.

Tylko w jednej dzielnicy – Działkach Leśnych – wybrane projekty wykorzystały poniżej 10% przyznanej na ten rok puli. Natomiast w dzielnicach Pogórze i Cisowa wykorzystano poniżej 40% środków.

Wybrane projekty miejskie Klimatycznego Budżetu Obywatelskiego (KBO) wykorzystały przyznaną pulę w 99%, a projekty miejskie Jubileuszowego Budżetu Obywatelskiego (JBO) w 91%. Średnio dla projektów miejskich poziom wykorzystania wyniósł 97%.

Wszystkie niewykorzystane środki zwiększają pulę dla danej dzielnicy w kolejnej edycji BO.

**dotyczy wykorzystanych środków na projekty wybrane w głosowaniu oraz projekty „pierwsze pod kreską" dofinansowane przez rady dzielnic i darczyńcę (stan na dzień 16.12.2024 r.)*

PRZEBIEG PROCESU

SKŁADANIE WNIOSKÓW

Etap składania wniosków został bardzo dobrze oceniony przez autorów i autorki projektów, którzy brali udział w badaniu ewaluacyjnym. W opinii tych osób było wystarczająco dużo czasu na przygotowanie wniosku, odpowiedni zakres informacji na temat terminów oraz zasad, a procedura czytelna i zrozumiała.

N=26

Czy Pana(i) zdaniem w tegorocznej edycji Budżetu Obywatelskiego:

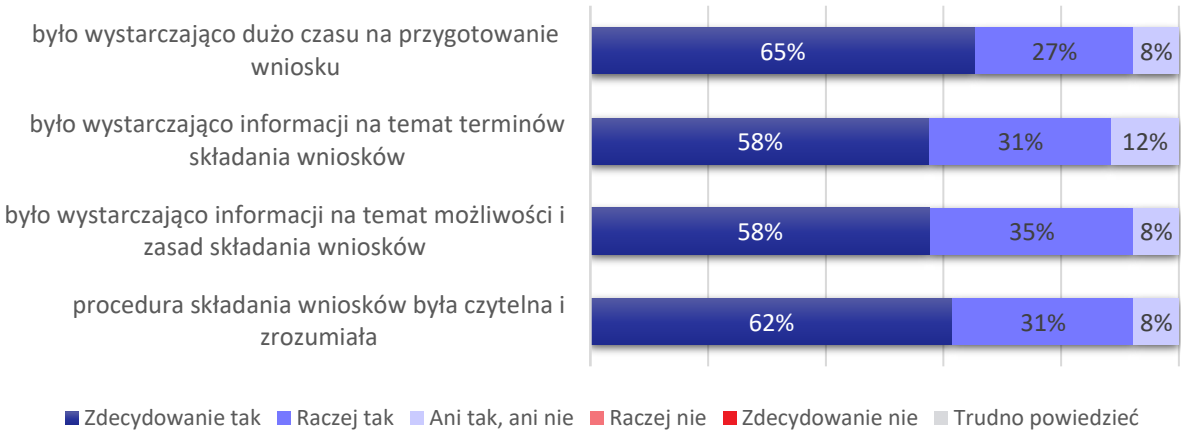

Pozytywnie oceniony został również system do składania wniosków – w zakresie przejrzystości, intuicyjności obsługi oraz pod względem dostępności dla osób z różnymi potrzebami.

N=22

Jak ocenia Pan(i) poniższe aspekty elektronicznego systemu do składania wniosków?

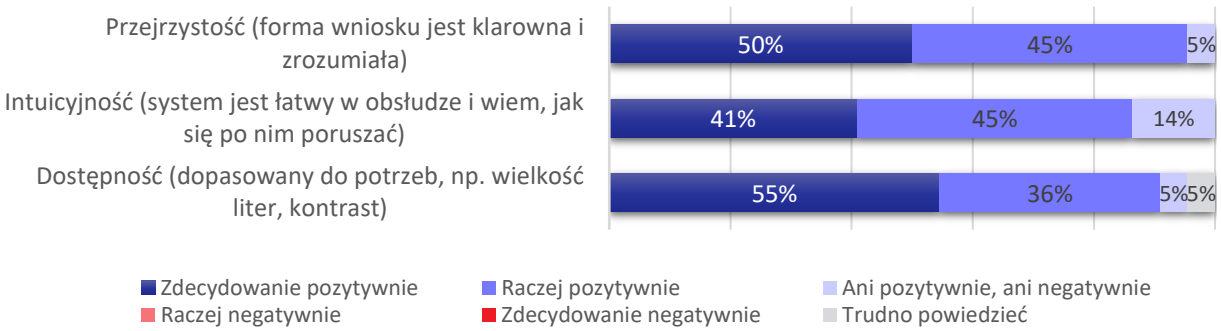

SKŁADANIE WNIOSKÓW

N=26

Z jakich form wsparcia korzystał(a) Pan(i) na etapie przygotowań do składania wniosku?

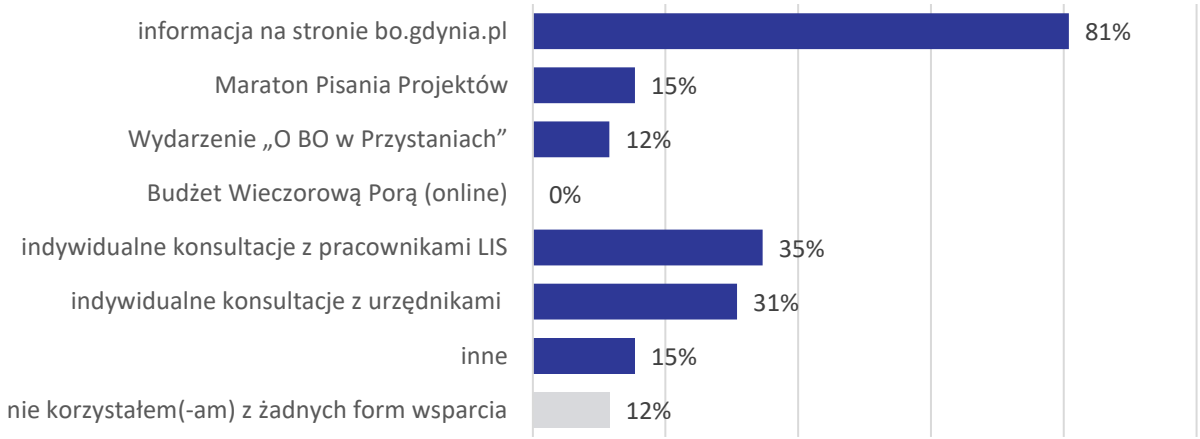

Czy oferowane formy wsparcia były wystarczająco pomocne w przygotowaniu wniosku?

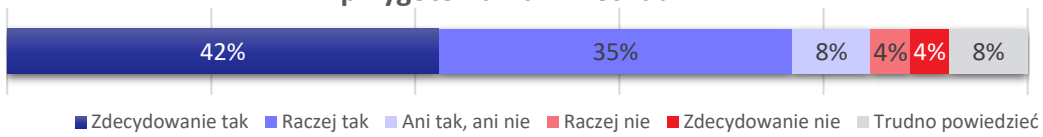

Na etapie składania wniosków autorzy i autorki mogli korzystać z różnych form wsparcia. W badanej grupie wnioskodawcy najczęściej (81%) sięgali po informacje zawarte na stronie bo.gdynia.pl (poradniki, instrukcje, cenniki). Ponadto około 1/3 osób korzystało z indywidualnych konsultacji z pracownikami Laboratorium Innowacji Społecznych oraz z urzędnikami.

W opinii większości autorów i autorek biorących udział w badaniu oferowane formy wsparcia były wystarczająco pomocne (77% odpowiedzi zdecydowanie lub raczej tak).

Wśród pomysłów na usprawnienie procesu składania wniosków z punktu widzenia autorów i autorek pojawiały się przede wszystkim propozycje prezentacji przykładowych projektów wraz z kosztorysami, które mogły stanowić szablon dla kolejnych wniosków o zbliżonej tematyce.

SKŁADANIE WNIOSKÓW

Etap składnia wniosków oceniany był również z punktu widzenia urzędników, którzy byli zaangażowani w ten proces poprzez udzielanie autorom informacji merytorycznych przydatnych do przygotowania wniosku lub wspieranie autorów m.in. w trakcie takich wydarzeń jak Maraton Pisania Projektów.

N=12

Jak ocenia Pan(i), z perspektywy urzędu, etap zgłaszania projektów do BO w następujących obszarach:

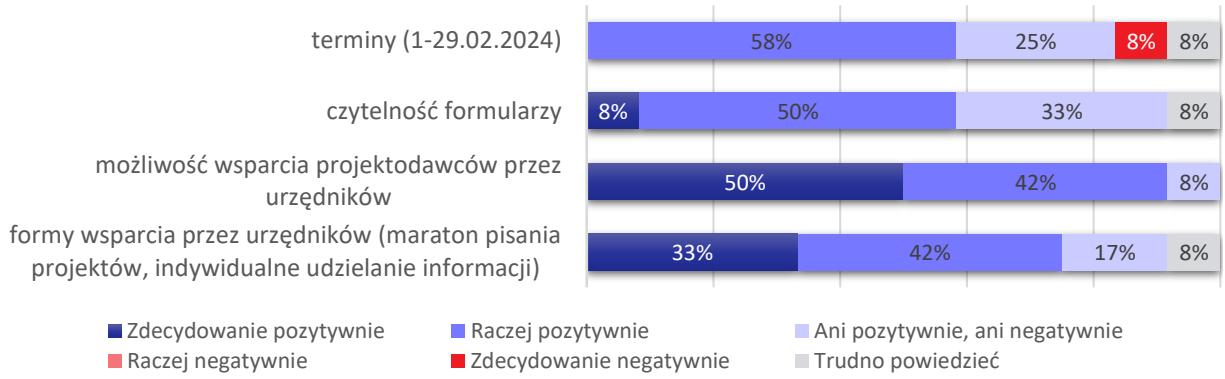

Urzędnicy najbardziej pozytywnie oceniali możliwość wsparcia projektodawców oraz stosowane formy takiego wsparcia. Ale także terminy składania wniosków i czytelność formularzu zostały ocenione pozytywnie przez ponad połowę badanych.

PRZEBIEG PROCESU

WERYFIKACJA PROJEKTÓW

Zaangażowanie jednostek miejskich

W proces weryfikacji projektów dzielnicowych i miejskich zaangażowanych było łącznie 29 jednostek miejskich (wydziałów UM i innych jednostek), w tym 20 z nich występowało w roli lidera (czyli podejmowało decyzję o wyniku weryfikacji przydzielonych projektów). W stosunku do roku poprzedniego pojawiało się w procesie 7 nowych jednostek.

Jeden projekt dzielnicowy był średnio weryfikowany przez 2,92 osoby. Rok wcześniej średnia ta wynosiła 2,85 osoby/projekt.

Liczba projektów dzielnicowych i miejskich zweryfikowanych merytorycznie przez poszczególne jednostki

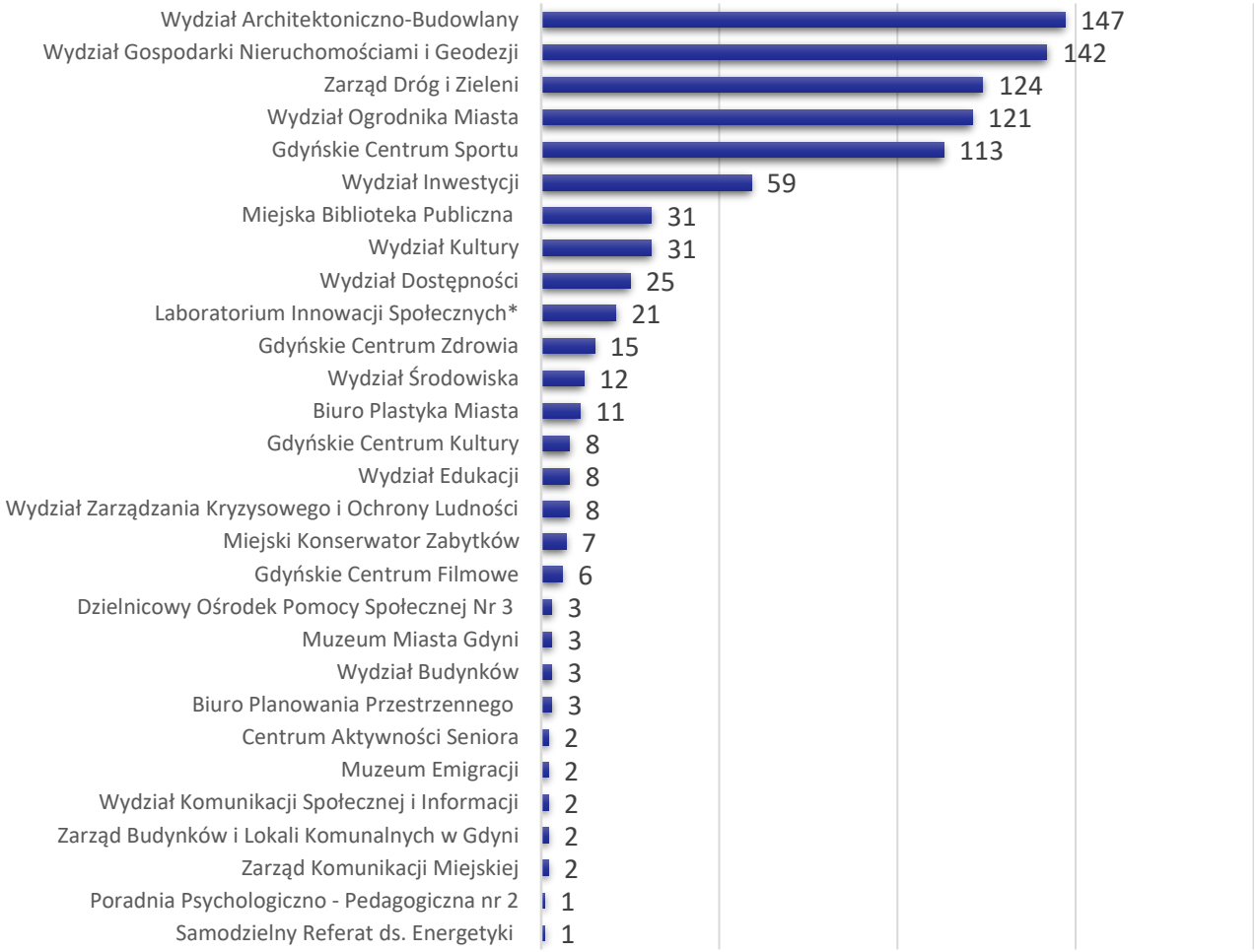

**dotyczy weryfikacji merytorycznej w zakresie analizy techniczno-finansowej*

Laboratorium Innowacji Społecznych weryfikowało wszystkie projekty w zakresie formalnym oraz projekty, które przeszły weryfikację formalną w zakresie wybranych zasad BO.

Ocena zadania weryfikacji przez urzędników

N=29

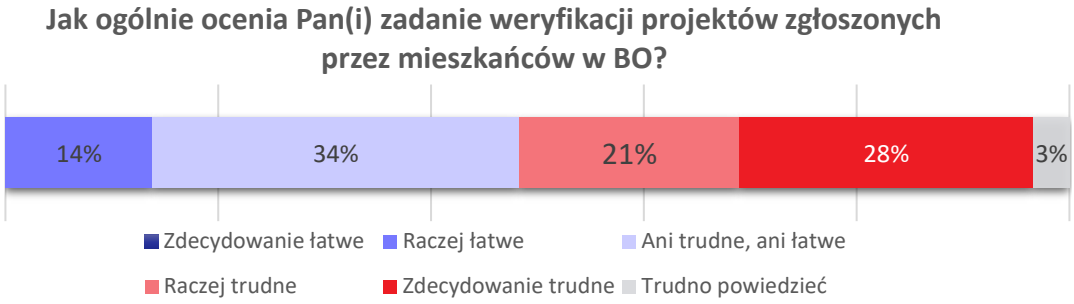

W grupie urzędników i urzędniczek biorących udział w badaniu prawie połowa uznała zadanie weryfikacji projektów za raczej lub zdecydowanie trudne. Jedynie 14% określiło je jako raczej łatwe, a odpowiedzi „zdecydowanie łatwe" w ogóle się nie pojawiły. Jest to znacząca zmiana w stosunku do poprzedniej edycji, gdzie poziom odpowiedzi pozytywnych był wyższy o 24%.

Według badanych proces weryfikacji bywa czasochłonny i wymaga dużego zaangażowania. Szczególnie, gdy dotyczy bardziej złożonych wniosków, obejmujących kilka lokalizacji, których ocena wymaga więcej czasu. Przy tego typu projektach, gdy zaangażowanych jest kilka jednostek weryfikujących, problemem może być też koordynacja procesu weryfikacji. Utrudnienia powodują również wnioski przygotowane zbyt pobieżnie, z błędnie przygotowanymi wycenami. Weryfikatorzy wspominali również o problemach we współpracy z autorami.

„Weryfikowanie jest łatwe, jeśli wnioski są przygotowane rzeczowo i zawierają wszystkie konieczne dane."

N=29

Ocena zadania weryfikacji przez urzędników

W ocenach poszczególnych aspektów procesu weryfikacji (wykres na poprzedniej stronie) przeważały jednak oceny pozytywne. Najlepiej został oceniony kontakt z przedstawicielkami Laboratorium Innowacji Społecznych oraz podział weryfikacji na etapy (opinie zdecydowanie i raczej pozytywne stanowiły aż 89%). Najwięcej ocen negatywnych dotyczyło czasu przeznaczonego na weryfikację oraz kontaktu z autorami (po 24% opinii zdecydowanie i raczej negatywnych).

N=28

Czy zasady harmonogramu na etapie weryfikacji merytorycznej projektów są dla Pana(-i):

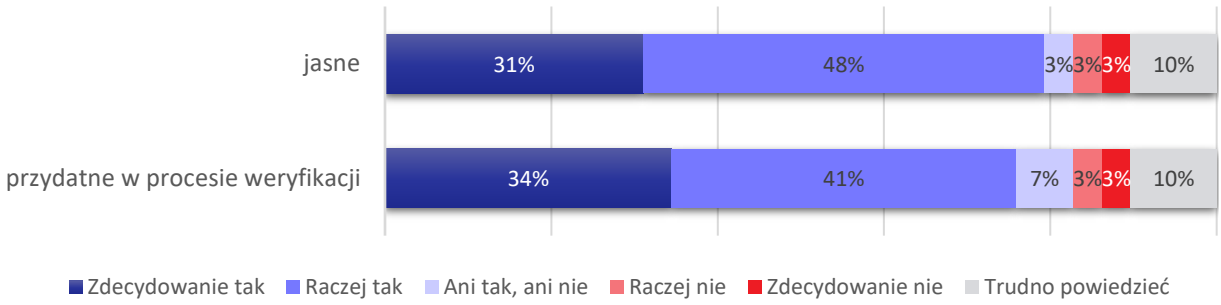

Dodatkowo urzędnicy zostali zapytani o ocenę zasad harmonogramu na etapie weryfikacji merytorycznej projektów, który obowiązuje już drugą edycję. W opinii większości są one zarówno jasne, jak i przydatne w procesie weryfikacji (odpowiednio 79% i 75% odpowiedzi zdecydowanie i raczej tak).

Formy wsparcia urzędników w procesie weryfikacji

Na etapie przygotowań do procesu weryfikacji urzędnicy biorący w nim udział otrzymują różne formy wsparcia, które mają im pomóc w przygotowaniu do zadania. W badanej grupie ponad połowa uczestniczyła w szkoleniu online dotyczącym systemu do weryfikacji wniosków, a ponad 60% korzystała z instrukcji do systemu weryfikacji. Ocena przydatności obu from wsparcia była bardzo wysoka – odpowiednio 94% i 77% odpowiedzi zdecydowanie lub raczej pozytywnych.

N=28

Czy korzystał(a) Pan(i) z następujących form wsparcia dla urzędników?

Jak ocenia Pan(i) przydatność:

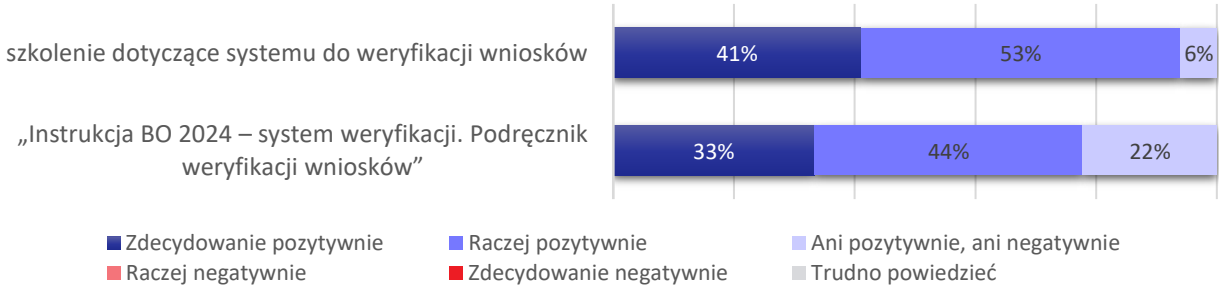

Mówiąc o formach wsparcia, które mógłby być przydatne dla urzędników w kolejnym procesie weryfikacji, uczestnicy badania wymieniali uproszczenie procedur i systemu, szkolenie dotyczące regulaminu BO, poprawę przepływu informacji między jednostkami, dookreślenie zasad przebiegu procesu i przydziału zadań oraz wsparcie w sprawdzaniu kosztorysów i w kontakcie z autorami.

Ocena zadania weryfikacji przez autorów

Zadanie weryfikacji oceniane było również przez autorów i autorki składanych projektów z ich punktu widzenia. Opinie na temat poszczególnych aspektów etapu były w większości pozytywne, choć przy każdym z nich pojawiały się również oceny negatywne. Najlepiej oceniony został dostęp do informacji o procedurze (84% wskazań zdecydowanie lub raczej pozytywnie) oraz czytelność procedury (odpowiednio 80%). Najmniej ocen pozytywnych pojawiało się przy czasie trwania weryfikacji, choć nadal było to ponad 60% odpowiedzi (przy tym aspekcie było też najwięcej ocen negatywnych – łącznie 19% odpowiedzi (zdecydowanie lub raczej).

N=26

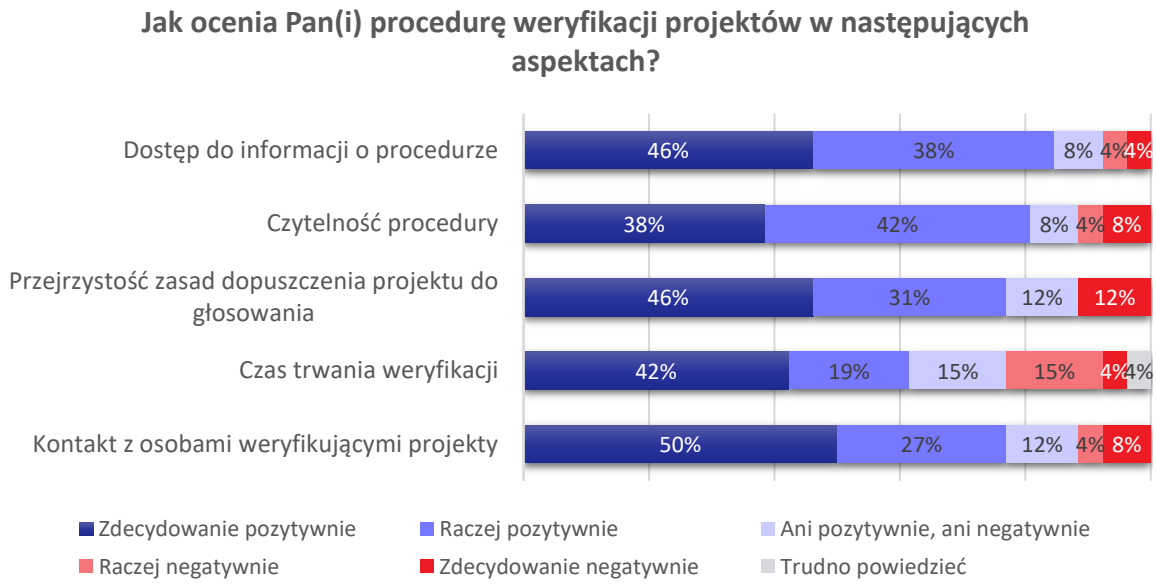

Autorzy oceniali również aspekty związane z wprowadzaniem zmian we wniosku w czasie weryfikacji, takie jak przekazywanie przez weryfikatorów informacji o konieczności zmian, ich zakresie i przeznaczonym na to czasie. Tutaj również przeważały oceny pozytywne – 3/4 odpowiedzi stanowiły oceny zdecydowanie lub raczej pozytywne, co piąte wskazanie było natomiast negatywne.

N=21

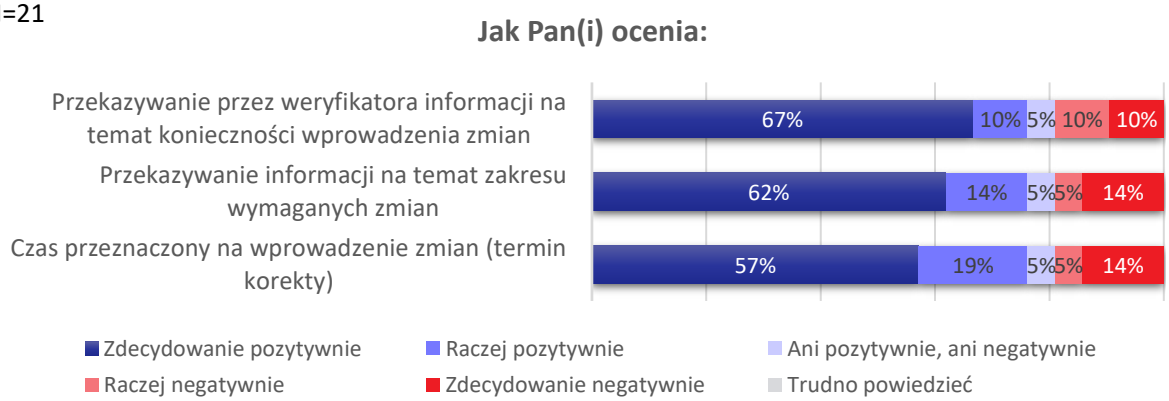

Trudności w procesie weryfikacji

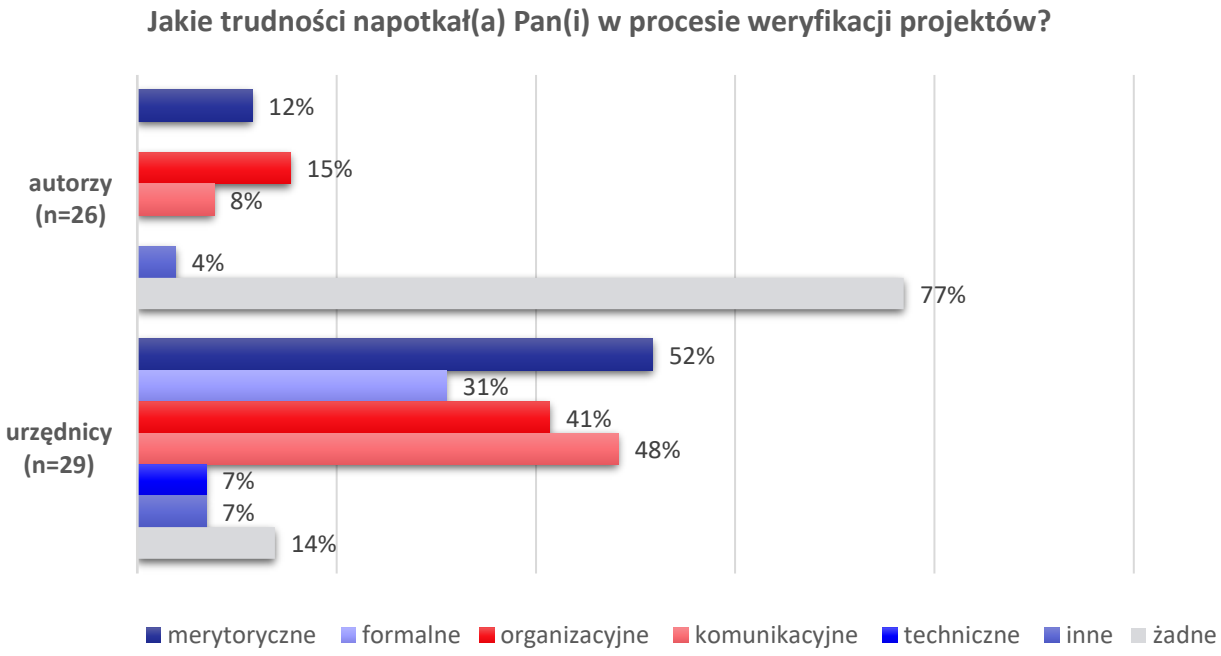

Dla urzędników i urzędniczek proces weryfikacji wiąże się z trudnościami przede wszystkim w obszarze merytorycznym (treść wniosków, zakres zadania, itp.) oraz komunikacyjnym (przepływ informacji pomiędzy jednostkami, kontakt z autorami, itp.), a w dalszej kolejności organizacyjnym (harmonogram, czas przeznaczony na weryfikację, obciążenie pracą, terminy publikacji kart z innych jednostek, itp.).

Wśród autorów i autorek ponad 3/4 nie napotkało żadnych trudności w procesie weryfikacji. Pozostałe osoby wskazywali przede wszystkim trudności organizacyjne (harmonogram, czas przeznaczony na wprowadzane zmian), merytoryczne (przepisy, regulamin BO, zakres wprowadzania zmian) oraz komunikacyjne (kontakt z urzędnikami, przepływ informacji).

Komunikacja w procesie weryfikacji

W procesie weryfikacji w sytuacjach wymagających wyjaśnień lub wprowadzania modyfikacji w składanych wnioskach konieczny jest kontakt między urzędnikami a autorami projektów.

W ocenie poszczególnych aspektów takiego kontaktu przez wnioskodawców biorących udział w badaniu zdecydowanie przeważały oceny pozytywne (odpowiedzi raczej lub zdecydowanie). Najlepiej oceniana była kultura osobista i życzliwość (łącznie 92% ocen pozytywnych). Natomiast najsłabiej proponowanie alternatywnych rozwiązań (gdzie jednak oceny pozytywne i tak stanowiły aż 72% wskazań).

N=26

Jak ocenia Pan(i) kontakt z osobami weryfikującymi projekty w następujących aspektach [opinie autorów]:

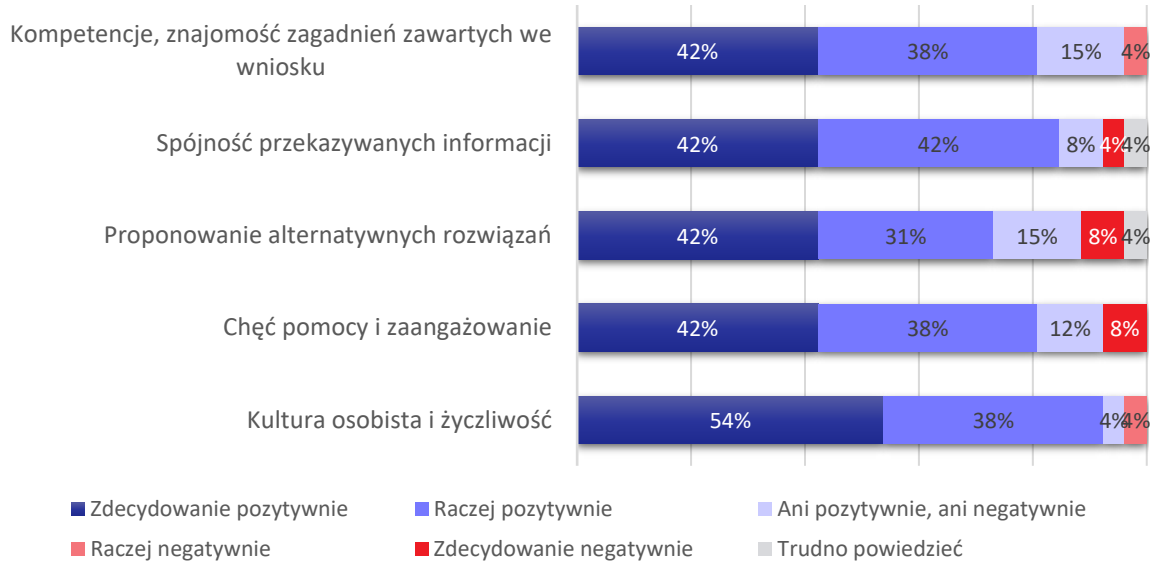

Wcześniej prezentowane odpowiedzi dotyczące aspektów związanych z wprowadzaniem zmian we wniosku, które również odnosiły się do kontaktu z weryfikatorami (przekazywanie informacji), potwierdzają ogólnie wysoki poziom ocen wystawianych w zakresie komunikacji.

Komunikacja w procesie weryfikacji

Preferowana formą komunikacji zarówno między weryfikatorami, jak również weryfikatorami a autorami to droga mailowa. Dla autorów ważny jest również kontakt telefoniczny.

Która stosowana forma komunikacji jest najbardziej efektywna pomiędzy:
(możliwe 2 odpowiedzi)

URZĘDNICY(-czki)

N=29

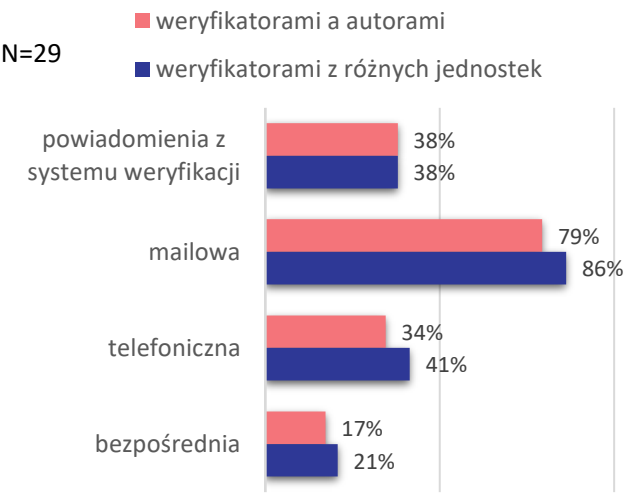

AUTORZY(-ki)

N=26

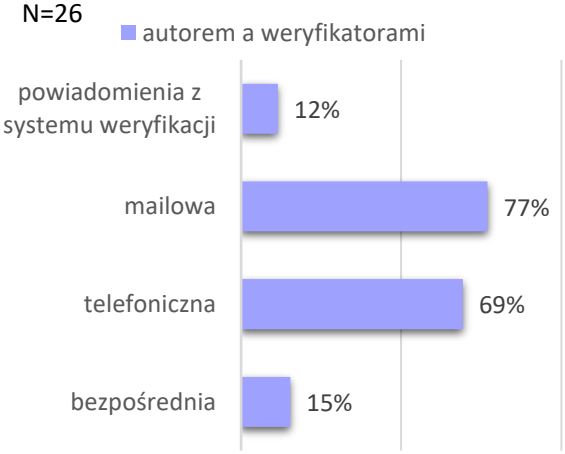

PRZEBIEG PROCESU

GŁOSOWANIE

Udział mieszkańców w głosowaniu

N=597

W ilu edycjach Budżetu Obywatelskiego (razem z obecną) brał(a) Pan(i) udział?

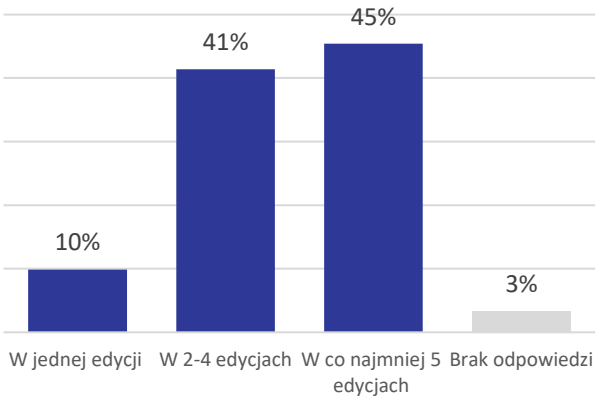

Wśród ankietowanych mieszkańców i mieszkanek zdecydowana większość to osoby, które biorą udział budżecie obywatelskim już po raz kolejny. Blisko połowa z nich deklarowała, że jest to ich co najmniej piąta edycja. Jest więc widoczna konsekwencja w zakresie uczestnictwa i duże przywiązanie do procesu.

Na podobnym poziomie jak rok wcześniej jest odsetek nowych uczestników BO, co pokazuje pewną stałość w angażowaniu kolejnych osób w proces BO w Gdyni.

N=590

Z jakiego powodu zdecydował(a) się Pan(i) na udział w głosowaniu?

Uzasadnienia udziału w głosowaniu w BO wśród biorących udział w badaniu są bardzo podobnie jak w poprzedniej edycji. Ponad połowa głosujących zdecydowała się oddać swój głos, żeby mieć realny wpływ na zmiany w mieście lub najbliższej okolicy. Zbliżony odsetek badanych wymienia możliwość wpływania na to, na co są wydawane publiczne pieniądze. Potwierdza to, że możliwość współdecydowania o mieście w jest ważnym motywatorem dla głosujących.

BO jest również dobrą formą odpowiedzi na potrzeby mieszkających w Gdyni. Dlatego trzecim najczęściej podawanym powodem była chęć lepszego dopasowania działań miasta do tego, co jest istotne dla mieszkańców.

Wybór projektów

N=590

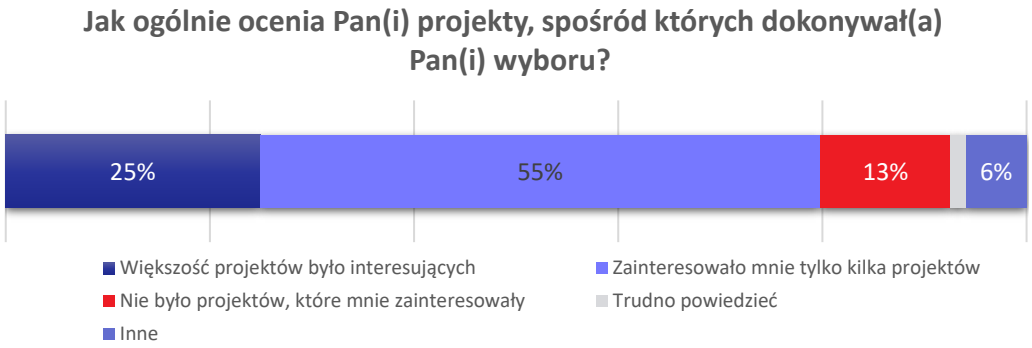

Przy ocenie projektów poddanych pod głosowanie ponad połowa badanych wskazywała, że zainteresowało ich tylko kilka wybranych projektów. Mniej niż jedna czwarta oceniała większość projektów jako interesujące. Natomiast co szósty badany w ogóle nie znajdował projektów, które mogłyby go zainteresować. Rozkład głosów był tutaj bardzo zbliżony do notowanego w zeszłej edycji.

Wśród odpowiedzi „inne” (6%) badani zwracali przede wszystkim uwagę na jakość zgłaszanych projektów, które w ich ocenie są mało interesujące, niewiele wnoszące, nie odpowiadają rzeczywistym potrzebom mieszkańców czy też kierowane są do wąskich grup odbiorców. Pojawiły się też opinie o mało atrakcyjnej liście projektów, nie dającej szerokich możliwości wyboru, oraz o projektach niepotrzebnie powielających działania miasta.

N=590

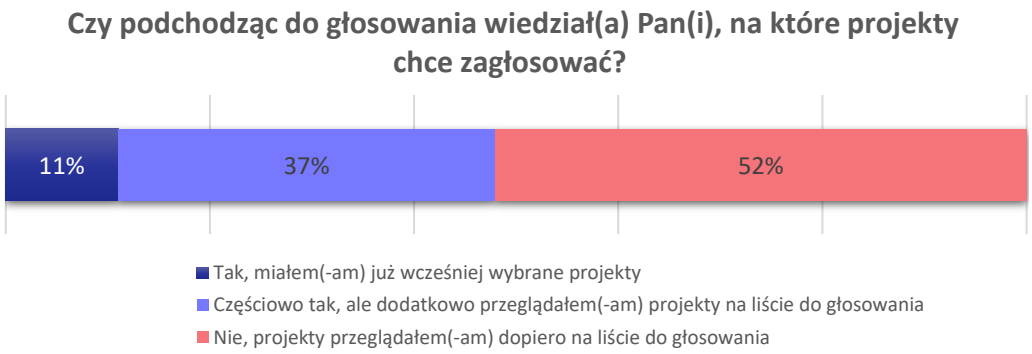

Warto również przyjrzeć się procesowi dotyczącemu podejmowania decyzji o wyborze projektu. Podobniej jak w ubiegłym roku ponad połowa badanych przyznaje, że projekty, na które chce oddać głos, przegląda dopiero na liście w trakcie oddawania swoich głosów. Tylko co ósmy badany wiedział jeszcze przed głosowaniem, które projekty wybiera.

Wybór projektów

Jednak niezależnie od tego, na którym etapie podejmowana jest decyzja o wyborze projektów, znacząca większość głosujących wybiera projekty dzielnicowe w dzielnicach, w których mieszka. Wspieranie inicjatyw osadzonych lokalnie wskazuje na ich duże znaczenie dla mieszkańców, jest formą współdecydowania o najbliższej okolicy, a w konsekwencji daje możliwość uczestnictwa w życiu lokalnej społeczność (np. poprzez korzystanie z zajęć czy nowo stworzonych przestrzeni w dzielnicy).

N=590

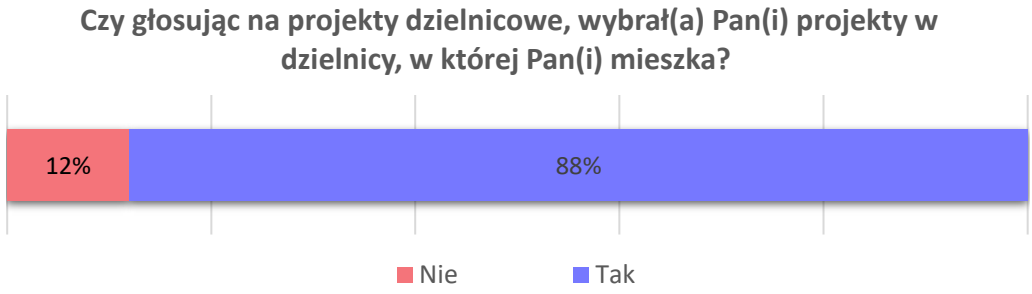

Osoby, które wybierały projekty z dzielnic innych niż te, w których mieszkają, uzasadniały to małym wyborem lub mało atrakcyjnymi projektami we własnej dzielnicy czy chęcią głosowania na projekty w dzielnicach, w których również angażują swój czas (np. przez pracę, szkołę dziecka, obecność najbliższej rodziny). Również osoby mieszkające na styku dzielnic czasami decydują się na wybór projektów z dzielnicy sąsiedniej (będących realnie bliżej miejsca ich zamieszkania).

W tym roku w jednej dzielnicy (Działki Leśne) nie był poddany pod głosowanie żaden projekt duży, co również w niektórych przypadkach skutkowało wyborem projektów w innej, najczęściej sąsiedniej dzielnicy (tak aby mieć możliwość oddania głosów zarówno na projekty dzielnicowe duże jak i małe).

Udział w kolejnej edycji

N=597

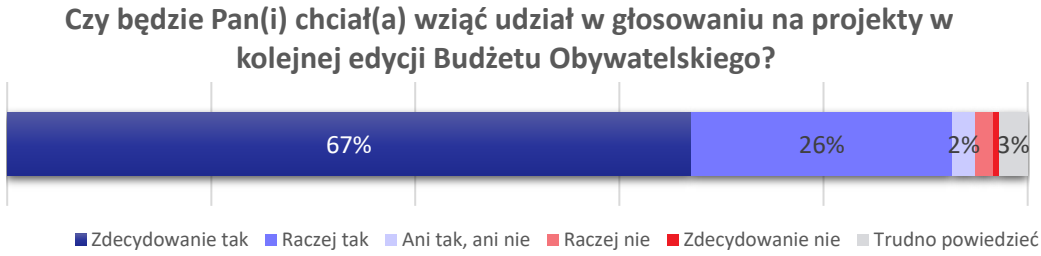

W grupie badanych odsetek osób deklarujących, że będą brały udział w głosowaniu w kolejnej edycji BO, był bardzo wysoki – podobnie jak rok wcześniej, aż 93% osób udzieliło odpowiedzi zdecydowanie lub raczej tak. To może potwierdzać wcześniejszą tezę o ogólnym zaangażowaniu w proces BO.

N=597

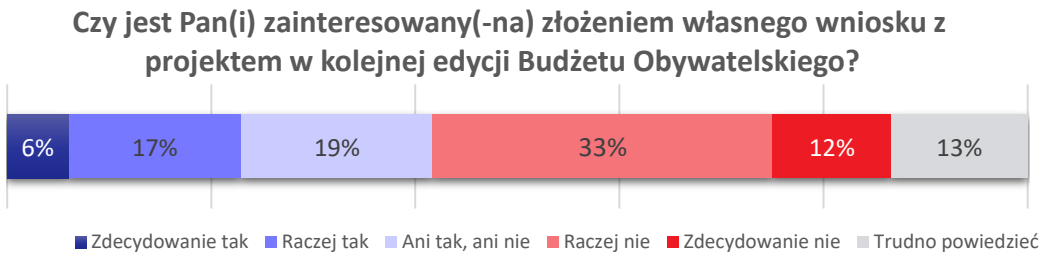

Dużo mniejsze jest natomiast zainteresowanie składaniem własnych projektów – tutaj mniej niż co czarty badany rozważa taką możliwość w kolejnej edycji BO.

Analizując dane o głosowaniu i wyborze projektów można wnioskować, że zaangażowanie w proces jest świadome, ale dość często krótkotrwałe. Badani uczestniczą w kolejnych edycjach i też deklarują udział w następnej, a oddając głos czują sprawczość, ale jednocześnie w dużej części nie poświęcają procesowi więcej czasu niż wymaga tego kilka kliknięć przy głosowaniu (choć oczywiście nie należy zapominać o osobach, które przygotowują się do głosowania czy wspierają proces, dzieląc się swoją opinią w ankietach ewaluacyjnych).

OCENA PROCESU

Ogólna ocena BO

N=597

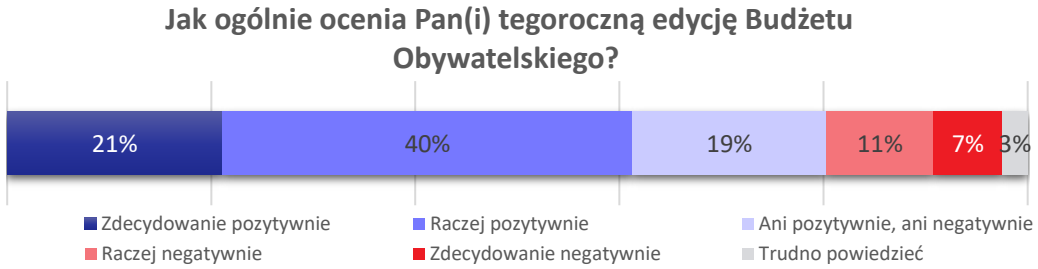

Ogólna ocena procesu BO2024 przez mieszkańców i mieszkanki była wysoka – ponad 60% ankietowanych przyznało ocenę zdecydowanie lub raczej pozytywną, a jedynie 18% oceny negatywne (raczej lub zdecydowanie). Wskaźniki te są podobne jak rok wcześniej.

Uczestnicy badania mieli możliwość uzasadnienia swojej oceny, przy czym zdecydowanie częściej uzasadnienia te pojawiały się przy ocenach negatywnych. Poniższe listy prezentują opinie według częstości ich wystąpień.

- ✓ ciekawe/interesujące projekty
- ✓ dużo projektów do wyboru
- ✓ możliwość zaangażowania w życie miasta
- ✓ projekty dopasowane do potrzeb mieszkańców
- ✓ proste zasady głosowania

- ⊗ mało/brak interesujących projektów
- ⊗ mały wybór projektów
- ⊗ za dużo projektów kulturalno-rozrywkowych
- ⊗ projekty pokrywają się z działaniami, które powinno wykonywać miasto
- ⊗ za mało projektów o charakterze inwestycyjnym
- ⊗ mało projektów poprawiających jakość życia
- ⊗ brak skutecznej promocji
- ⊗ powielanie projektów z poprzednich lat
- ⊗ brak realizacji projektów z poprzednich lat

Duży wybór projektów i projekty dobre pod względem jakościowym to najczęściej wymieniane uzasadnienia dla pozytywnych ocen procesu BO. W przypadku opinii negatywnych widoczne jest dokładnie odwrotne spojrzenie – brak interesujących projektów i ogólnie mały wybór projektów to główne wymieniane powody dla wybranej oceny. W tegorocznej edycji częściej pojawiały się też opinie, które powiązane były z Jubileuszowym Budżetem Obywatelskim – uczestnicy badania wskazywali na zbyt dużą liczbę projektów kulturalno-rozrywkowych w stosunku do projektów inwestycyjnych czy też projektów poprawiających jakość życia.

Ocena poszczególnych elementów

N=597

Jak ocenia Pan(i) poszczególne elementy tegorocznej edycji Budżetu Obywatelskiego?

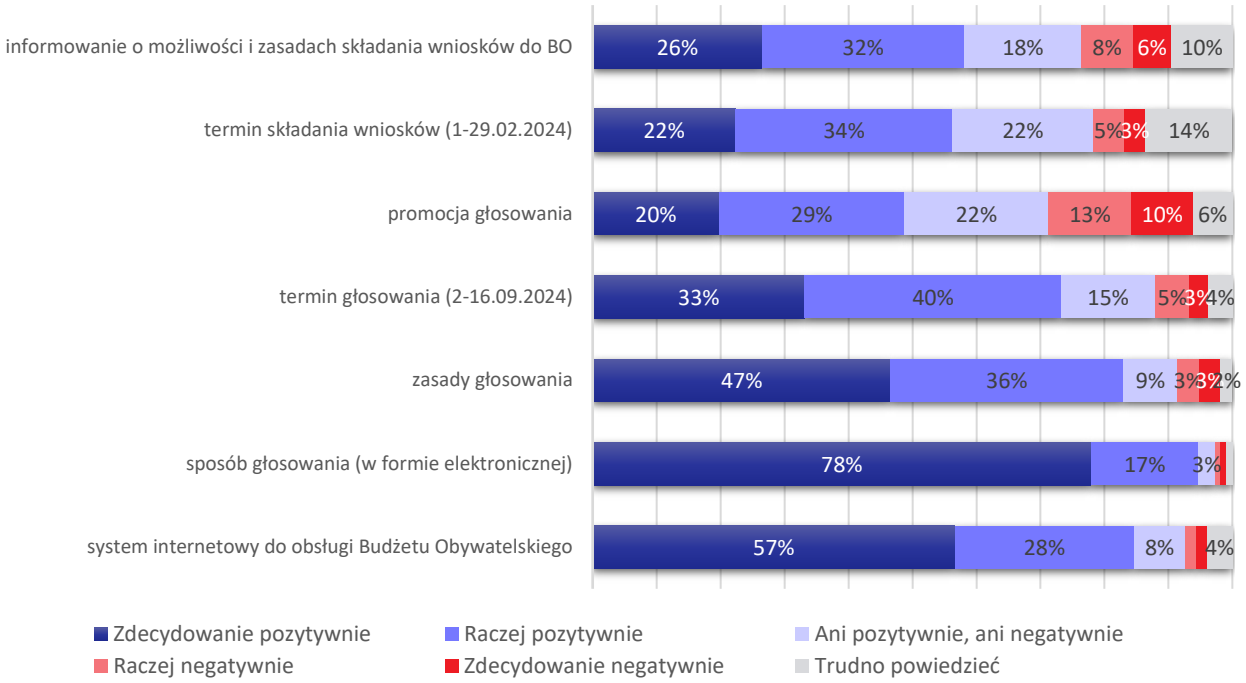

W ocenie poszczególnych elementów procesu najlepiej oceniany był elektroniczny sposób głosowania – aż 95% przyznało w tym obszarze oceny zdecydowanie lub raczej pozytywne. To wskazuje na akceptację takiej formy głosowania i jej zgodność z oczekiwaniami mieszkańców i mieszkanek. Wysokie oceny otrzymały również zasady głosowania oraz system internetowy do obsługi BO – w obu przypadkach głosów pozytywnych było ponad 80%.

Natomiast najwięcej ocen krytycznych pojawiło się przy aspekcie promocji głosowania – niemal co piąty ankietowany przyznawał tutaj ocenę raczej lub zdecydowanie negatywną. Należy jednak zauważyć, że jednocześnie prawie połowa ankietowanych dała oceny pozytywne. Jest to zatem element oceniany niżej niż pozostałe, ale bez przewagi ocen niekorzystnych.

Oceny przyznane w tej edycji są bardzo zbliżone do notowanych w poprzedniej, nie widać znaczących zmian w ocenie poszczególnych elementów procesu.

Ocena poszczególnych elementów

Najczęstszymi powodami ocen negatywnych dla poszczególnych elementów były:

- **informowanie o możliwości i zasadach składania wniosków do BO** – brak lub za mało informacji na temat tego etapu (informacja nie dociera do odbiorców), brak widocznej informacji w przestrzeni publicznej (np. na przystankach), trudne/mało zrozumiałe zasady
- **termin składania wniosków (1-29.02.2024)** – zbyt krótki termin, brak informacji/promocji, termin częściowo pokrywa się z terminem ferii zimowych (co jest niesprzyjające dla składających wnioski)
- **promocja głosowania** – ogólnie brak lub zbyt mało informacji i działań promocyjnych, brak informacji w przestrzeni publicznej, w lokalnych mediach, zbyt mała aktywność promująca proces w dzielnicach

  „Dowiedziałem się przez przypadek, nie zauważyłem ani promocji głosowania w profilach miasta, ani reklam, nie było banerów w mieście informujących o akcji."

- **termin głosowania (2-16.09.2024)** – bardzo krótki/zbyt krótki termin głosowania (głosowanie powinno być trwać dłużej – 3-4 tygodnie), początek roku szkolnego nie sprzyja skupieniu uwagi na procesie i głosowaniu
- **zasady głosowania** – brak możliwości głosowania na projekty z różnych dzielnic

  „Chciałbym mieć możliwość oddania głosu na projekty, które uważam za najlepsze dla Gdyni, a nie być zmuszonym do oddawania głosów w dzielnicy, w której jest jeden z projektów, który uważam za wartościowy."

  „W Małym Kacku nie ma żadnego sensowego projektu dużego, za to jest sensowny mały. Mieszkam na styku 2 dzielnic, chciałem zagłosować na duży z jednej, mały z drugiej."

- **sposób głosowania (w formie elektronicznej) i system internetowy do obsługi BO** – forma stanowi wykluczenie osób bez kompetencji cyfrowych oraz ograniczenie dla osób starszych, problemy z zalogowaniem (PESEL/karta mieszkańca), długa ścieżka dostępu do strony głosowania

Ocena promocji i komunikacji

N=596

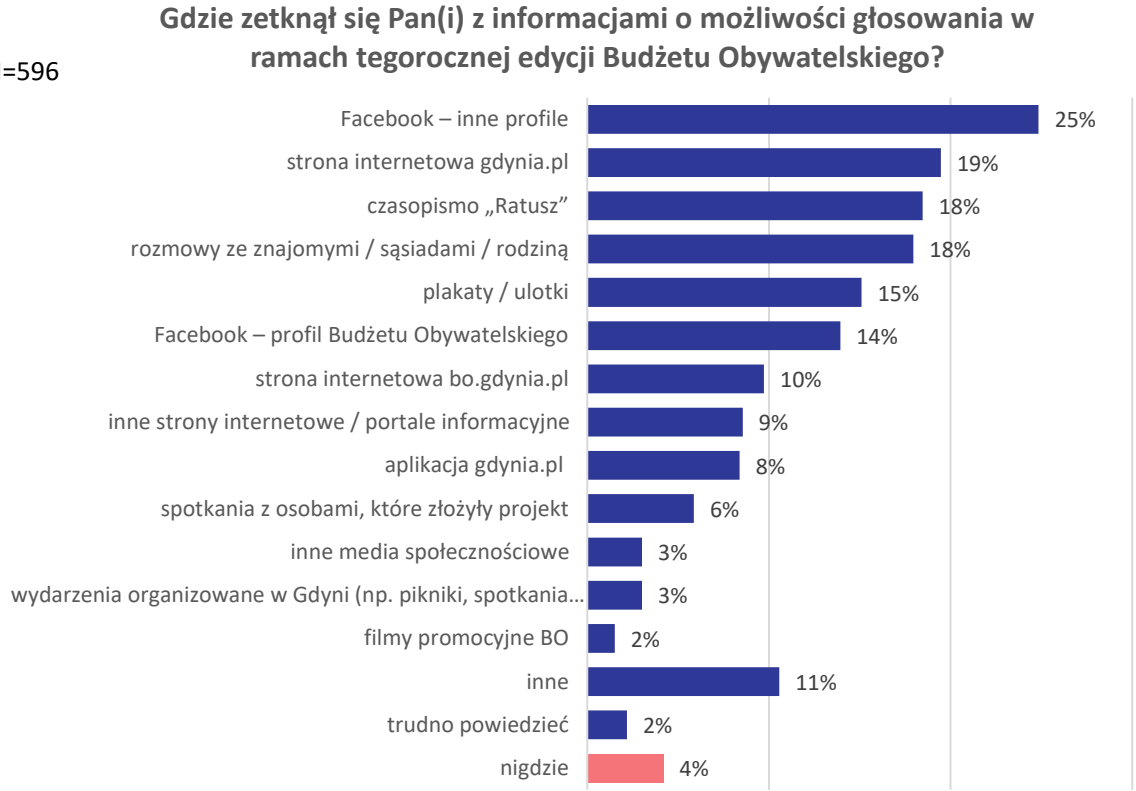

Mieszkańcy i mieszkanki wskazują na różne źródła czerpania wiedzy o BO. Biorąc pod uwagę całą grupę badanych, informacje o możliwości głosowania pozyskiwane są przede wszystkim z profili facebookowych (innych niż profil BO), strony internetowej gdynia.pl, czasopisma „Ratusz” oraz rozmów z bliskimi i znajomymi.

W stosunku do poprzedniego roku zauważany jest spadek wskazań jako źródła informacji o BO plakatów i ulotek oraz innych stron internetowych lub portali informacyjnych (odpowiednio o 8% i 7%). Natomiast aplikacja gdynia.pl, która rok wcześniej wymieniana była w kategorii „inne”, w tej edycji uzyskała aż 8% wskazań.

Wśród innych niż pokazane na wykresie źródeł informacji wymieniane były: kościoły (ogłoszenia parafialne), radio, rady dzielnic, szkoły, biblioteki czy portal trojmiasto.pl. Natomiast inne niż Facebook media społecznościowe to Instagram oraz X.

Biorąc pod uwagę wiek badanych, widać różnice w korzystaniu z dostępnych źródeł informacji (wykres na następnej stronie). Grupa w wieku poniżej 25 lat jako główne źródła informacji wskazywała przede wszystkim znajomych i rodzinę oraz Facebook. Osoby w wieku 25-34 i 35-54 najczęściej wymieniały Facebook, a na kolejnych miejscach znalazły się rozmowy z bliskimi, strona gdynia.pl oraz plakaty i ulotki. Natomiast osoby w wieku 55+ zdecydowanie częściej wybierały czasopismo „Ratusz”, stronę gdynia.pl, ale też znajomych i rodzinę (grupa 75+). Ta różnorodność we wskazywaniu źródeł informacji w zależności od wieku wskazuje na dużą potrzebę podtrzymywania wielu form zapewniających dostęp do informacji o BO.

Ocena promocji i komunikacji

Gdzie zetknął się Pan(i) z informacjami o możliwości głosowania w ramach tegorocznej edycji Budżetu Obywatelskiego?

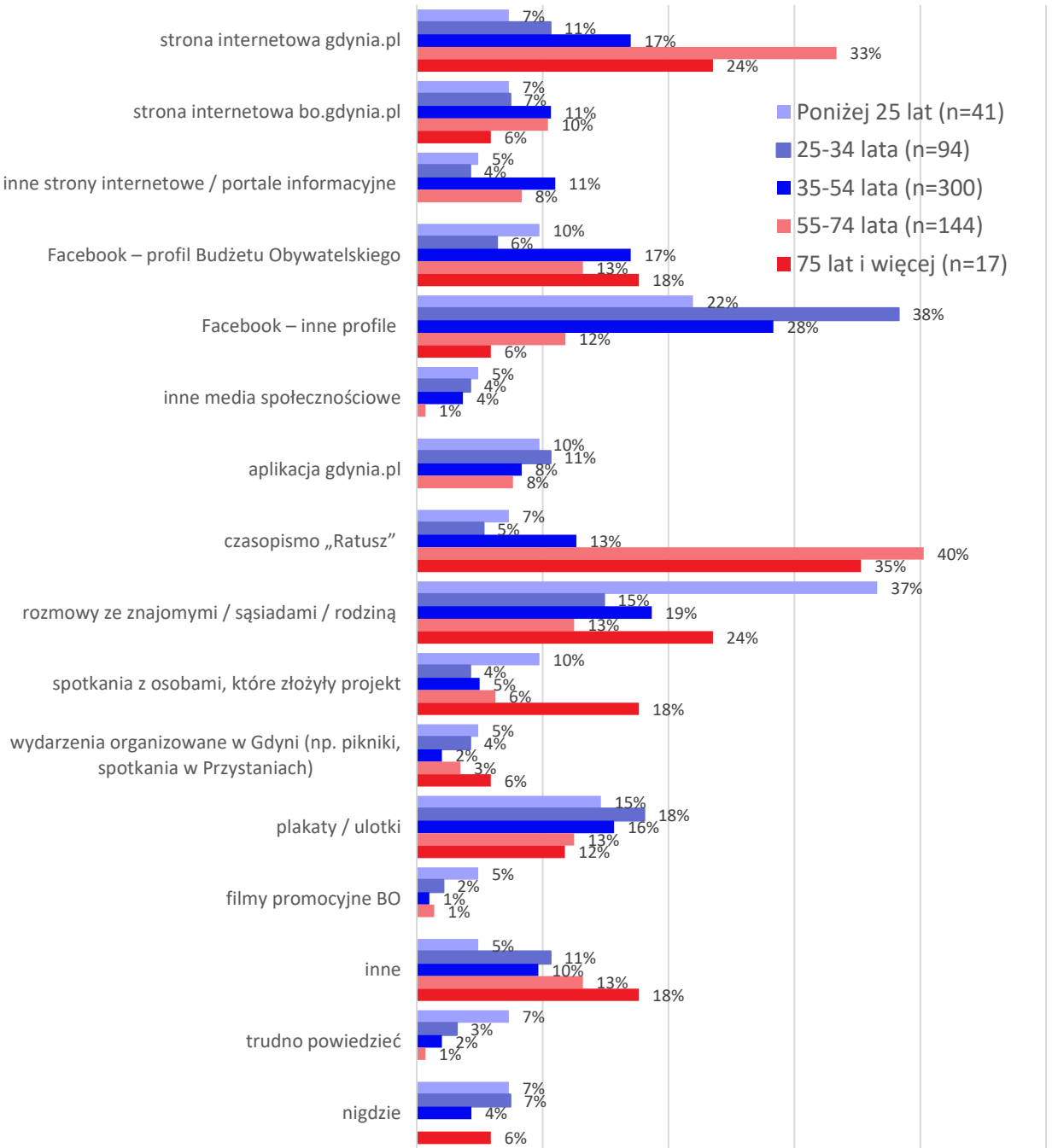

Identyfikacja wizualna

Do oceny identyfikacji wizualnej wykorzystane były plakaty promujące BO2024 na etapie składania wniosków oraz głosowania.

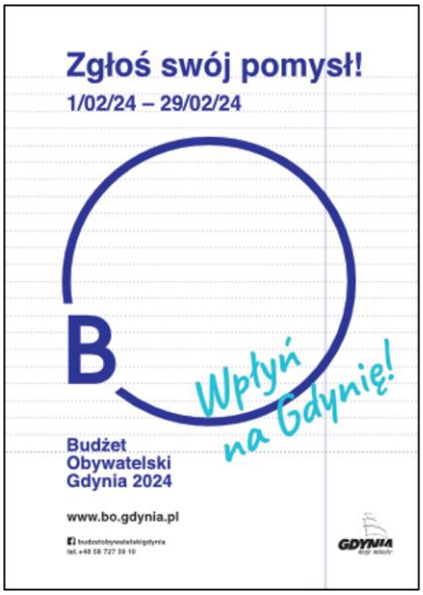

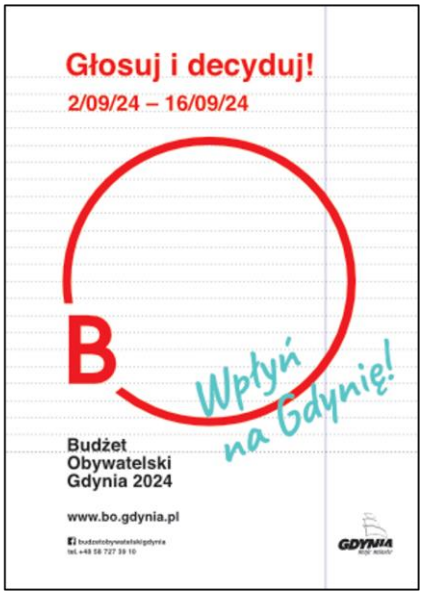

Jak ocenia Pan(i) identyfikację wizualną Budżetu Obywatelskiego w Gdyni?

N=597

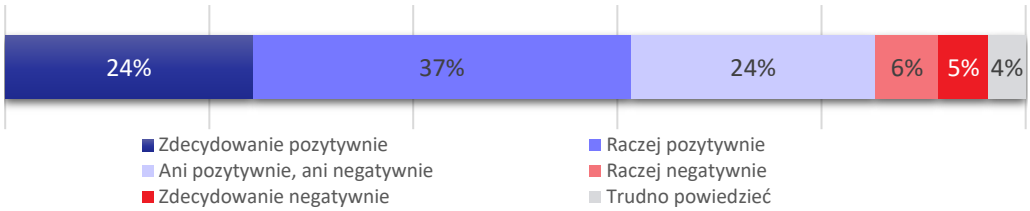

Oceny były w większości aprobujące – ponad 60% nich stanowiły odpowiedzi „zdecydowanie" lub „raczej pozytywnie".

Uczestniczki i uczestnicy badania docenili plakaty (i ogólnie identyfikację) za czytelność i przejrzystość, prostą formę i przekaz oraz wystarczający zakres prezentowanych informacji. Projekty plakatu były dobrze oceniane pod względem wizualnym, w opinii tej części respondentów przyciągają wzrok i są dobrze widoczne w przestrzeni.

Natomiast osoby, które wystawiły oceny negatywne, w swoich uzasadnieniach wskazywały na niską atrakcyjność plakatów, mało pomysłową, wręcz nudną identyfikację oraz niezrozumiały, zbyt minimalistyczny przekaz. Nie podobał się nieczytelny i trudny w identyfikacji logotyp, ograniczona kolorystyka, zastosowanie zbyt agresywnego koloru czerwonego oraz motywu szkolnego zeszytu. W projektach brakuje elementów nowoczesności i nawiązań do Gdyni. Jednak najczęściej pojawiająca się opinia dotyczyła niskiego poziomu wyróżnialności – plakaty nie przyciągają uwagi i nie zapadają w pamięć.

Wprowadzone zmiany

W edycji BO2024 została wprowadzona jedna istotna zmiana polegającą na dodaniu w projektach miejskich zakresu tematycznego Jubileuszowy Budżet Obywatelski (JBO).

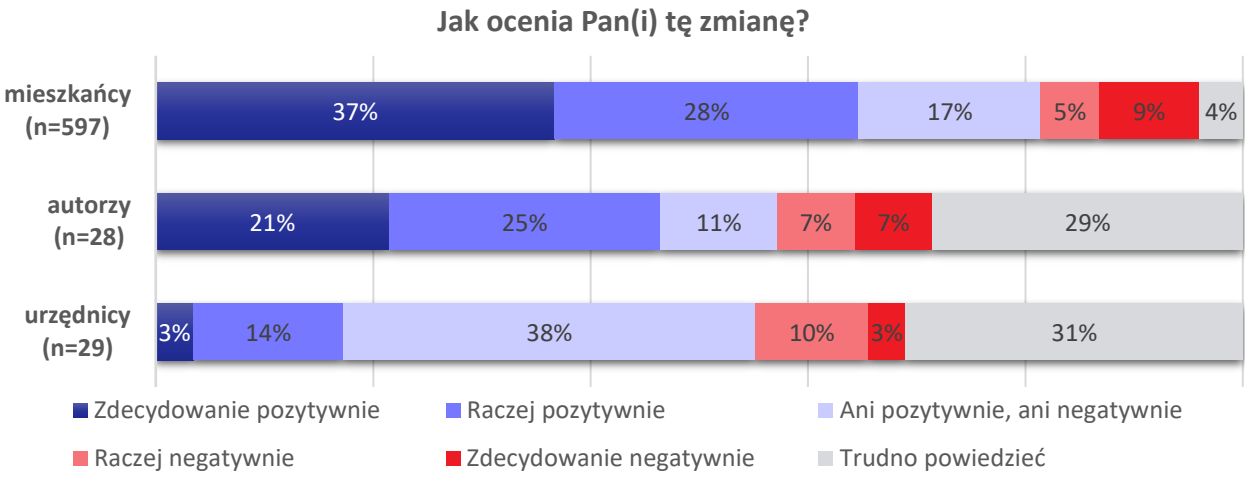

Opinie na temat zmiany wyrażały wszystkie badane grupy. Wśród mieszkańców prawie 2/3 odpowiedzi stanowiły opinie aprobujące (oceny zdecydowanie lub raczej pozytywne). Wskazań negatywnych łącznie było 14%. Wśród autorów również przeważały odpowiedzi pozytywne, stanowiąc niemal połowę wskazań. Natomiast w przypadku urzędników jedynie 1/3 odpowiedzi stanowiły opinie pozytywne lub negatywne (z przewagą pozytywnych). W pozostałych przypadkach respondenci wybierali opcję „trudno powiedzieć" lub „ani pozytywnie, ani negatywnie", co może wskazywać na małą istotność wprowadzonej zmiany dla tej grupy.

Mieszkańcy w uzasadnieniach dla opinii pozytywnych najczęściej pisali o tym, że jest to dobry pomysł na świętowanie jubileuszu miasta, ogólnie jest to ważne wydarzenie w historii Gdyni i że dobrze mieć możliwość wpływu na formę jego obchodów. Część opinii mówiła ogólnie, że jest to dobry, ciekawy pomysł i też że może się on przyczynić do promocji miasta. Dzięki wprowadzeniu tej kategorii zwiększyła się też liczba pomysłów, na które można głosować, mają one inny charakter i stanowią ciekawe uzupełnienie do pozostałych projektów zgłaszanych do BO.

Wskazywane przez mieszkańców powody opinii negatywnych najczęściej odnosiły się do małej atrakcyjności propozycji w tym zakresie tematycznym czy skoncentrowaniu na projektach, które nie pozostawiają trwałych efektów w mieście (np. wydarzeniach artystycznych, będących w opozycji do projektów o charakterze inwestycyjnych). Pojawiały się też opinie o niezasadności ponoszonych w ten sposób wydatków i o tym, że środki te mogłyby być przeznaczone na ważniejsze potrzeby miasta czy jego mieszkańców.

> *„Bardzo dobrze, że pojawił się taki zakres tematyczny przy tak ważnym jubileuszu. Mieszkańcy mają okazję wybrać jak świętować!"*
>
> *„Pozytywnie, ale żaden z pomysłów nie zachwyca i nie są one szczególnie oryginalne."*
>
> *„Wolałbym zobaczyć jubileuszowy chodnik lub park niż jakiś spektakl."*

Rola Budżetu Obywatelskiego w życiu samorządowym miasta

Autorom i autorkom projektów oraz urzędnikom i urzędniczkom biorącym udział w BO2024 zadano pytanie o rolę budżetu obywatelskiego w życiu mieszkańców, a także jego wpływ na jakość funkcjonowania w mieście oraz zaangażowanie i relacje pomiędzy różnymi interesariuszami życia społecznego w Gdyni.

Czy w Pana(-i) ocenie Budżet Obywatelski w obecnej formule pozwala na realizację poniższych celów? [AUTORZY(-ki), N=28]

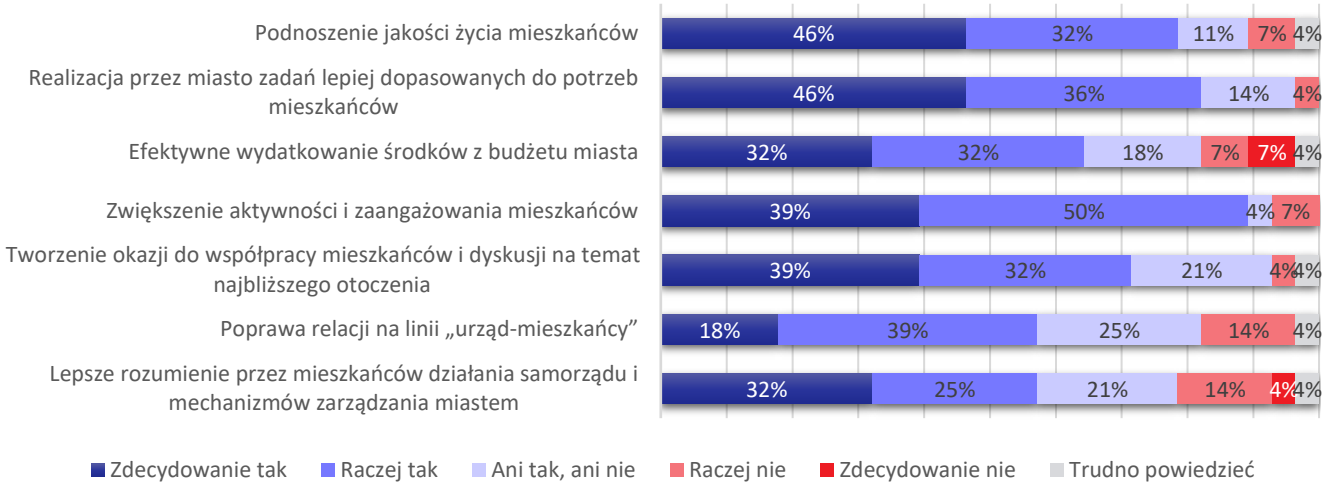

Czy w Pana(-i) ocenie Budżet Obywatelski w obecnej formule pozwala na realizację poniższych celów? [URZĘDNICY(-czki), N=29]

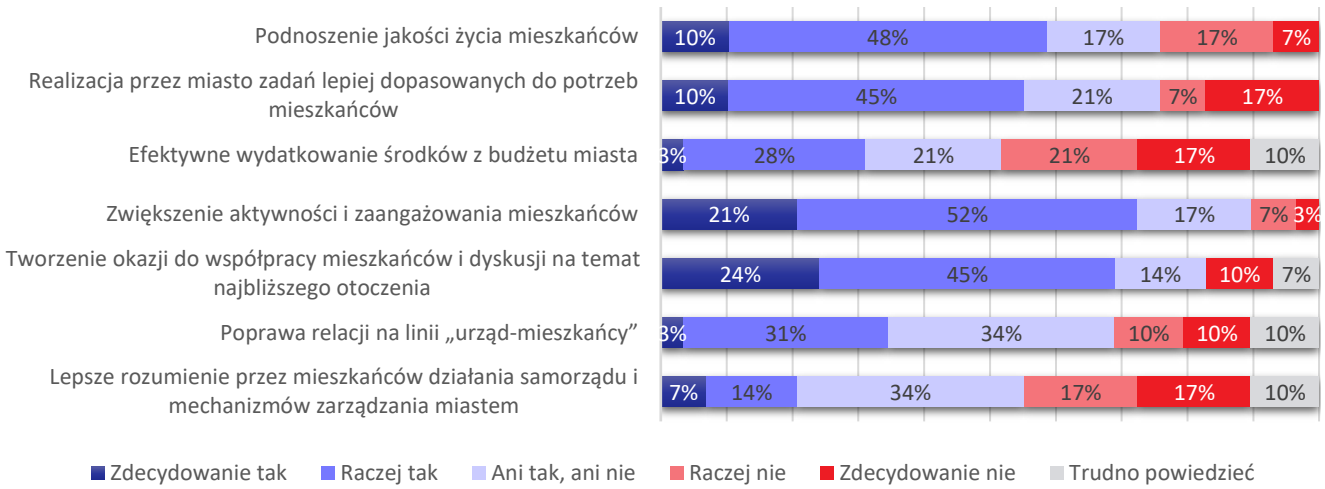

Rola Budżetu Obywatelskiego w życiu samorządowym miasta

Zarówno w opinii znacznej większości autorów i autorek, jak i urzędników i urzędniczek budżet obywatelski przede wszystkim pozwala na zwiększenie aktywności i zaangażowania mieszkańców. Proces ten umożliwia również realizację przez miasto zadań lepiej dopasowanych do potrzeb mieszkańców oraz wspomaga podnoszenie jakości życia mieszkańców (w obu grupach odsetek zgadzających się z tą opinią był wysoki, jednak zdecydowanie wyższy wśród autorów), a także stwarza okazje do współpracy mieszkańców i dyskusji na temat najbliższego otoczenia.

Cele, które w znacznie mniejszym stopniu wpisują się w funkcjonowanie budżetu obywatelskiego, to efektywne wydatkowanie środków z budżetu miasta oraz lepsze rozumienie przez mieszkańców działania samorządu i mechanizmów zarządzania miastem (w przypadku obu stwierdzeń częściej wypowiadali się tak urzędnicy niż autorzy).

Wyniki te mogą wskazywać, że postrzeganie roli budżetu obywatelskiego bliższe jest działaniom związanym z zaangażowaniem i współpracą mieszkańców oraz szukaniem odpowiedzi na ich potrzeby niż na zrozumieniu zasad funkcjonowania miast.

> *„Możliwość zmiany otoczenia oraz zaangażowania się w inicjatywy obywatelskie odgrywające kluczową rolę dla Gdyni jest wyjątkową szansą, zarówno dla mieszkańców , jak i dla mnie osobiście.”*

Pomysły mieszkańców na usprawnienie funkcjonowania Budżetu Obywatelskiego w kolejnej edycji

Uczestnicy badania dla mieszkańców i mieszkanek mieli możliwość zaprezentowania swoich pomysłów na usprawnienie BO, tak aby proces lepiej odpowiadał ich potrzebom i był efektywniej realizowany w mieście. Sugestie ponad 40% badanych zostały podzielone na pięć głównych grup.

PROMOCJA

- więcej działań promocyjnych dotyczących poszczególnych etapów: składania wniosków i głosowania
- większe zaangażowanie rad dzielnic w promocję BO
- zaangażowanie Rady Miasta w promocję BO
- zaangażowanie młodych ludzi/młodego pokolenia w BO
- zachęcanie do udziału w BO osób starszych
- więcej informacji na temat już zrealizowanych projektów

ZASADY

- możliwość głosowania na projekty z różnych dzielnic
- więcej projektów inwestycyjnych w stosunku do miękkich
- więcej środków na projekty dzielnicowe zamiast na miejskie (tematyczne)
- ogólnie więcej środków przeznaczonych na BO
- zakres projektów nie powinien pokrywać się z obowiązkowymi działaniami miasta
- likwidacja zakresów tematycznych
- możliwość wyrażenia opinii negatywnej w trakcie głosowania
- jawne informacje na temat autorów projektów

SKŁADANIE WNIOSKÓW

- więcej wsparcia dla osób składających wnioski
- łatwiejsza forma składania wniosku (generator składania wniosków, mniej wymaganych dokumentów/mniej formalności)
- odpowiednio wcześniej podawana informacja o terminach
- dłuższy termin na składanie wniosków

GŁOSOWANIE

- dłuższy termin głosowania
- więcej punktów do głosowania, punkty w różnych dzielnicach
- więcej czasu na zapoznanie się z projektami przed głosowaniem
- weryfikacja przy logowaniu za pomocą sms/potwierdzenie głosowania przez sms
- wsparcie w głosowaniu dla osób starszych
- głosowanie przez aplikację gdynia.pl

REALIZACJA ZWYCIĘSKICH PROJEKTÓW

- szybsza/terminowa realizacja zwycięskich projektów
- kontrola realizacji zwycięskich projektów

Pomysły mieszkańców na usprawnienie funkcjonowania Budżetu Obywatelskiego w kolejnej edycji

Mieszkanki i mieszkańcy biorący udział w badaniu bardzo często zwracali uwagę na kwestie związane z promocją procesu. Ich zdaniem zdecydowanie potrzebne jest lepsze nagłośnienie budżetu obywatelskiego i jego etapów (składania wniosków i głosowania). Ważne jest tutaj zaangażowanie zarówno ze strony władz miasta (w tym również rad dzielnic), jak również mieszkańców. Warto zwrócić uwagę na włączenie w proces młodych ludzi, którzy mogą stanowić potencjał dla przyszłych edycji. Nie bez znaczenia jest też zachęcanie i wpieranie osób starszych. Promocja powinna również odbywać się poprzez prezentowanie dotychczasowych osiągnieć – zrealizowanych projektów, oddolnego działania mieszkańców, zaangażowania autorów.

Drugim ważnym obszarem, w którym można wprowadzić działania usprawniające, są zasady rządzące BO. Powraca temat wprowadzania możliwości głosowania na projekty z różnych dzielnic. W tej edycji częściej pojawiał się wątek większej koncentracji na projektach inwestycyjnych, które przynoszą bardziej trwałe efekty dla mieszkańców, oraz na kierowaniu środków dla dzielnic (a nie na działania ogólnomiejskie). Pojawiły się też pomysły likwidacji zakresów tematycznych, możliwości głosowania negatywnego (przeciw projektom) oraz jawności informacji o autorach projektów, co ma sprzyjać transparentności procesu.

Na etapach składania wniosków i głosowania proponowane było wydłużanie terminów ich trwania, ułatwienie procedur, zwiększenie wsparcia (szczególnie przy składaniu projektów) oraz dostępności do udziału w procesie na etapie głosowania (więcej punktów i możliwości oddawania głosów).

Ostatnim, ale bardzo ważnym dla mieszkańców obszarem, jest realizacja zadań wybranych we wcześniejszych edycjach, która powinna być terminowa lub bez zbędnych opóźnień. Widoczne efekty w postaci konkretnych inwestycji czy działań nie tylko wzmacniają przekonanie o sensowności prowadzenia procesu BO, ale również naturalnie wspierają promocję i zachęcają do udziału w kolejnych edycjach.

> *„Zbyt długi jest okres realizacji projektów, które wygrały w poprzednich edycjach BO. Ludzie tracą zaufanie do sensu tego głosowania i są zdenerwowani, że miasto nie wypełnia obietnic i nie realizuje wygranych projektów przez 4 czy 5 lat”*

DODATKOWE INFORMACJE

Charakterystyka uczestników badania dla mieszkańców

Płeć

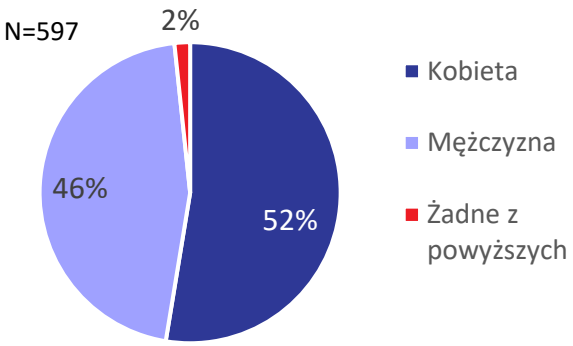

Wiek

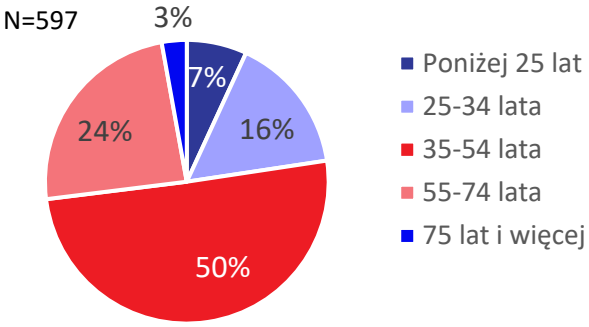

Wykształcenie

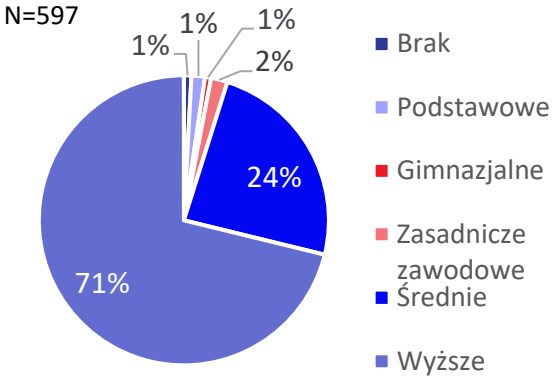

W jakiej dzielnicy Gdyni Pan(i) mieszka?

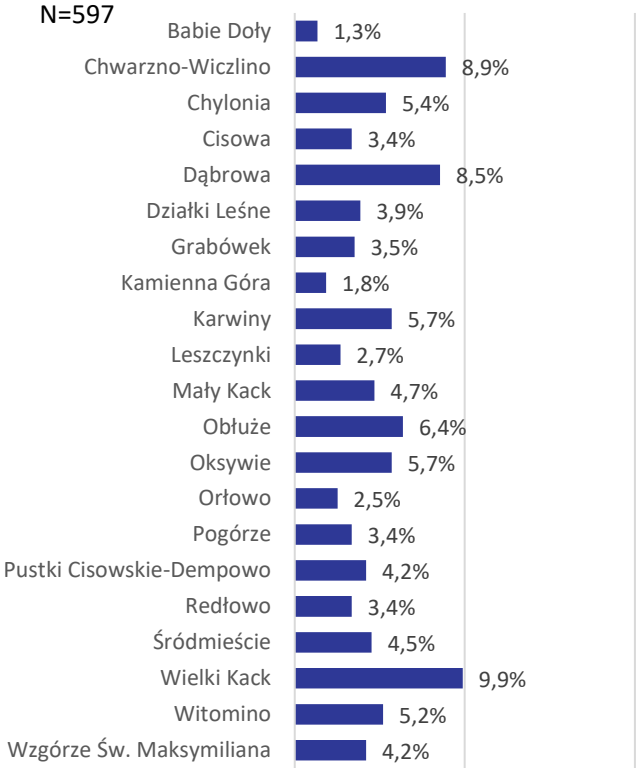

WNIOSKI

- ✓ Ogólna liczba **projektów zgłoszonych w BO2024** była wyższa niż w dwóch ostatnich edycjach (364 wniosków). Co prawda projekty dzielnicowe złożone były w mniejszej liczbie, jednak pojawiało się zdecydowanie więcej projektów miejskich. Przyczyną tego było dodanie nowej kategorii tematycznej „Jubileuszowy Budżet Obywatelski", związanej z obchodami 100. nadania Gdyni praw miejskich, w ramach której złożono 29 projektów. Przełożyło się to również na wyższą liczbę projektów poddanych pod głosowanie (łącznie 279). Dodatkowa kategoria tematyczna otworzyła też możliwości dla nowego typu projektów, związanych często z działalnością artystyczną, dzięki czemu zwiększyła się różnorodność składanych wniosków.
- ✓ W stosunku do dwóch ostatnich edycji zwiększyła się także ogólna liczba **autorów i autorek projektów**, na co wpływ miał udział w tegorocznym procesie większej liczby nowych wnioskodawców przy zachowaniu zbliżonej liczby osób składających projekty już po raz kolejny. Jest to pozytywne odwrócenie trendu zmniejszania się zarówno liczby ogólnej projektodawców, jak i szczególnie nowych, których do tej pory z roku na rok ubywało. Daje to perspektywę rozwoju procesu zarówno dzięki dołączaniu nowych uczestników, jak również pojawianiu się świeżych pomysłów, które będą skutecznie odpowiadać na potrzeby mieszkańców.
- ✓ Mniej optymistyczne dane dotyczą **frekwencji podczas głosowania**, która w edycji 2024 była najniższa w historii gdyńskiego Budżetu Obywatelskiego (choć bardzo zbliżony poziom był notowany również w roku 2022). Średnia frekwencja dla Gdyni wyniosła 9,05%, natomiast w poszczególnych dzielnicach wahała się od niecałych 3% do ponad 25%. Warto przy tym zauważyć, że układ na liście rankingowej zmienia się z roku na rok. Dwie dzielnice, które w tym roku miały najwyższy wskaźnik głosujących, w zeszłej edycji notowały wskazania o kilkanaście punktów procentowych niższe. Sytuacja ta pokazuje, że zaangażowanie mieszkańców danej dzielnicy w BO jest procesem złożonym i może zależeć od takich czynników jak atrakcyjność projektów, liczba złożonych projektów, ale też aktywność autorów czy innych osób działających lokalnie na rzecz BO (np. radnych dzielnic).
- ✓ Średni **poziom wykorzystania środków** dla projektów dzielnicowych w 2024 roku wyniósł ponad 80% i był nieznacznie wyższy od zeszłorocznego. W ponad połowie dzielnic wykorzystana została niemal cała pula środków (ponad 94%), a jedynie trzy dzielnice miały wskaźnik poniżej 40%. Warto jednak zauważyć, że wykorzystanie środków zależne jest kosztów zwycięskich projektów, nie jest natomiast zależne od frekwencji czy ilości składanych wniosków.
- ✓ W ogólnej ocenie budżetu obywatelskiego 2024 ponad 60% ankietowanych mieszkańców i mieszkanek postrzega proces pozytywnie (zdecydowanie lub raczej). W ich opinii BO daje możliwość zaangażowania się w życie miasta, a poddane pod głosowanie projekty są interesujące i odpowiadają na potrzeby mieszkańców.
- ✓ **Etap składania wniosków** oceniany był w ankietach ewaluacyjnych dobrze i nie budził istotnych zastrzeżeń jego uczestników i uczestniczek. Dobrze oceniany był zarówno jego przebieg, jak również wsparcie udzielane autorom na tym etapie.

WNIOSKI

- ✓ **Weryfikacja** projektów jest dużo trudniejszym etapem zarówno dla autorów i autorek, jak i urzędników i urzędniczek. Szczególnie ta ostatnia grupa zwróciła uwagę na angażujący charakter tego procesu, zwłaszcza w przypadku bardziej złożonych wniosków, których analiza jest czasochłonna i wymagająca udziału większej liczby weryfikatorów. Ogólnie poziom trudności weryfikacji został w tym roku oceniony przez urzędników bardziej krytycznie niż we wcześniejszej edycji (prawie połowa badanych uznała zadanie za raczej lub zdecydowanie trudne). Jednocześnie analiza poszczególnych aspektów związanych z tym etapem pokazuje, że większość ocen nadal jest pozytywna, choć warto zwrócić uwagę na kilka najbardziej zapalnych punktów. Trudności napotkane w procesie dotyczą głównie zagadnień merytorycznych, związanych z poziomem przygotowania wniosków i wycen, oraz komunikacyjnych, dotyczących przepływu informacji między weryfikatorami a autorami, ale też między jednostkami weryfikującymi. Dla urzędników problematyczne bywają też ograniczenia terminowe związane z zadaniem, natomiast dla autorów zbyt długi czas trwania procesu weryfikacji. Należy jednak pamiętać, że opinie te nie dotyczą wszystkich projektów, a same projekty są bardzo różnorodne i w różnym zakresie angażujące.
- ✓ Warto zauważyć, że w etap weryfikacji w tym roku zaangażowanych było łącznie aż 29 jednostek miejskich (wydziałów UM i innych jednostek), a średnio jeden projekt dzielnicowy był weryfikowany przez 2,92 osoby (w przypadku projektów miejskich wskaźnik ten jest wyższy). To pokazuje skalę, w jakiej odbywa się zadanie weryfikacji.
- ✓ **Głosowanie** to ten etap procesu, który adresowany jest do wszystkich mieszkańców i mieszkanek Gdyni. Według opinii zebranych w badaniu udział w głosowaniu w Budżecie Obywatelskim daje mieszkańcom duże poczucie sprawczości. Często decydują się oni na oddanie głosu, żeby mieć realny wpływ na zmiany w mieście lub najbliższej okolicy, możliwość wpływania na to, na co są wydawane publiczne pieniądze oraz żeby zadania realizowane przez miasto były lepiej dopasowane do ich potrzeb. Wyniki badania wskazują również, że dla większości osób udział w głosowaniu nie jest jednorazowym wydarzeniem, a obecna edycja jest dla nich już kolejną oraz planują wziąć udział w następnej. Co ważne, znacząca większość badanych oddaje głosy na projekty dzielnicowe w dzielnicach, w których mieszka, co pokazuje, że chęć współdecydowania dotyczy przede wszystkim najbliższej okolicy i ma bardzo lokalny charakter.
- ✓ Z drugiej strony podejście do samego głosowania (ponad połowa badanych deklarowała, że przegląda projekty dopiero na liście do głosowania) pokazuje, że zaangażowanie w proces jest krótkotrwałe i często ogranicza się jedynie do szybkiego oddania głosu. Warto więc doceniać chęć udziału w procesie, ale jednocześnie można też postawić pytanie, na ile decyzje głosujących są przemyślane i wynikają z realnego brania udziału w życiu lokalnej społeczności oraz co można zrobić, żeby to ich zaangażowanie wzmocnić.

WNIOSKI

- ✓ Pomimo przeważających pozytywnych ocen dla całego procesu wskazane jest przyjrzenie się **uzasadnieniom negatywnych opinii**. Wśród mieszkańców i mieszkanek oceniających BO na poziomie ogólnym pojawiające się zastrzeżenia związane były przede wszystkim z małym wyborem projektów oraz ich niską jakością. Pojawienie się w ty roku nowego zakresu tematycznego w projektach miejskich przyczyniło się też do dyskusji nad zasadnością angażowania środków miejskich w projekty o charakterze incydentalnym (jak np. wydarzenia artystyczne), nie przynoszących trwałych efektów dla mieszkańców. W opinii części badanych większy nacisk powinien być położony na projekty inwestycyjne, a także skupiające się na podniesieniu jakości życia w poszczególnych dzielnicach. Po raz kolejny w ocenie BO bardzo istotnym elementem wymagającym poprawy okazuje się promocja związana z procesem. Brak odpowiednich działań, informacji i widoczności procesu w przestrzeni miejskiej, a także mała aktywność promująca proces w dzielnicach mogą przyczyniać się do mniejszego zainteresowania udziałem, zarówno na etapie głosowania, jak i składania projektów. Ostatnim ważnym obszarem jest realizacja projektów z wcześniejszych edycji, która, w opinii badanych, nie jest odpowiednio przeprowadzana. Duże opóźnienia w realizacjach oraz brak widocznych efektów wcześniejszych głosowań mogą zniechęcać do udziału w kolejnych edycjach BO, a nawet nastawiać do całego procesu negatywnie.
- ✓ W edycji BO2024 została wprowadzona jedna istotna **zmiana**: dodanie w projektach miejskich zakresu tematycznego Jubileuszowy Budżet Obywatelski (JBO). Najwięcej opinii pozytywnych dla tej zmiany pojawiło się w ocenach mieszkańców, wśród autorów i urzędników spora część badanych nie wyrażała swojej opinii w tym zakresie. Mieszkańcy oceniali możliwość głosowani na projekty w tym zakresie tematycznym jako dobry pomysł na świętowanie jubileuszu miasta oraz doceniali, że dzięki temu mają możliwość wpływu na formę jego obchodów. Opinie negatywne najczęściej odnosiły się do małej atrakcyjności propozycji oraz wspomnianej już wcześniej koncentracji na projektach o charakterze incydentalnym.

WNIOSKI

- ✓ Na koniec warto przyjrzeć się **pomysłom mieszkańców i mieszkanek** na kolejne edycje. Stanowią one swoiste podsumowanie dotychczasowych edycji i pokazują kierunki, w jakich BO może się rozwijać:
    - cały proces nadal potrzebuje większego wsparcia promocyjnego – budżet obywatelski musi zaistnieć w przestrzeni miejskiej i w świadomości mieszkańców i mieszkanek, być powszechnie dostępny, a jego zasady i harmonogram jasne; ważne jest zaangażowanie różnych grup społecznych (np. młodzieży, seniorów, przedstawicieli władz miasta i radnych dzielnicowych) i uwypuklenie ogólnomiejskiego charakteru procesu; promocja powinna uwzględniać budowanie świadomości o budżecie obywatelskim i partycypacji oraz wszywanie korzyści z tego wynikających
    - wskazane jest również dążenie do uproszczenia BO na każdym z jego etapów – łatwe formy składania wniosków, proste zasady i transparentność całego procesu, sprzyjający udziałowi harmonogram to pomysły i uwagi zgłaszane przez wszystkie grupy interesariuszy; wyzwaniem jest zapewne takie ułożenie całego procesu, żeby z jednej strony był on w maksymalnym stopniu otwarty na mieszkańców, a z drugiej zapewniał właściwą weryfikację projektów i stwarzał odpowiednie warunki do takiej analizy
    - bardzo ważne jest również wywiązywanie się przez miasto z wcześniejszych zobowiązań wynikających z przeprowadzanego procesu – bieżąca realizacji zwycięskich projektów i informowanie o zrealizowanych inwestycjach to najlepszy motywator do udziału mieszkańców i mieszkanek w kolejnych edycjach (zarówno na etapie składania wniosków, jak i głosowania); natomiast znaczące opóźnienia, przedłużająca się realizacja lub jej brak skutkują utratą zaufania mieszkańców do procesu i rezygnacją z angażowanie się w niego